

BIBLIOTECA FLACARĂ
No 5719

OGLINDA

FERMECATĂ

DE

D. ANGHEL

Oglinda fermecată. — Fluturul morții. — Dușmanul florilor. — Pâinea noastră cea de toate zilele. — Două agonii. — Culegătorul de stele căzătoare. — Cedrul. — Floarea de aloes. — He-faistos. — Morfina. — Jertfa. — Din tainele lunii. — A patra Parcă. — Spovedania unui orb. — Gherghina. — Vasul — Fantomă. — Scrisorile. — Sonata lunii.

EDITURA REVISTEI „FLACARA”

Prețul lei 1.50

56708

56708

D. ANGHEL
BIBLIOTECA
M

OGLINDA FERMECATĂ

— FANTAZII —

197083

BUCUREȘTI

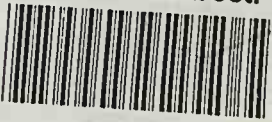
Inst. de Arte Grafice CAROL GÖBL S-r I. St. Rasidescu

16, Strada Doamnei, 16.

1911.

BUCURESTI
Cota 56708
inventar 147083

KL
137/02

B.C.U. Bucuresti

C147083

DR-32

OGLINDA FERMECATĂ

OGLINDA FERMECATĂ

Astănoapte m'am trezit brusc din somn. Un vis straniu mă purtase pe tărâmurî necunoscute, pe care nici nu le-am văzut, nici nu m'am încumetat să le bănuiesc vreodată...

În rama ferestrei împodobite de perdele albe, cerul vânat se ofilia peste arborii mari și o singură stea, albă ca o crisantemă uriașă, mai licăria stăruitoare departe, peste marea de co-perișuri, în afundul nemărginirii.

Natura aevea pe care o priviam acum trezit din somn, mi se părea străină. Arborii nu erau așa în visul meu, nici vânatul cer care se ofilia și în nemărginirea căruia înfloria o stea albă ca o crisantemă, nici fața mea pală pe care o resfrângea apa albăstrie a oglinzii în orele acesteia târzii de noapte.

Un tril însă căută să mă cheme la realitate. O păsăruică, înșelată de acest zor de ziuă timpuriu, îngăimă undevă, în negrul unui umbrar, o

sfioasă chemare, la care nu răspundeà nimeni.

Un vânt apoi, ca trecerea unui demon nevăzut căruia i-ar fi fost frică singur în văzduh, și-a întins aripele și a împrăștiat mireasma grea a teilor.

Am lăsat deschis larg fereastra în cuprinsul căreia alba crisantemă se desemnà ca pe o mă-tase decolorată, încercând s'adorm din nou și să rechem visul meu; și visul supus voinței mele și-a reluat firul întrerupt...

Ținând o oglindă rotundă în mână, cel ce eram eu sau ființa mea din somn, se făcea că descindeam lespezile de piatră ale casei noastre străvechi în care mă născusem și un zâmbet ciudat îmi luminea fața...

O dușmănie contra alcătuirii firești a lucrurilor fierbeà în sufletul meu, monotonia acelorași decoruri înălțate de ani și în care mă îngrădise o voință ce nu era a mea, mă răzvrățiau. Inșiruirea liniară de oșteni disciplinați a plopilor ce se îndrumau veșnic spre arcul porții fără a putea trece nici odată dincolo de ea, în largul câmpului, spre libertate, mă chinuia parcă. Înălții duzi din fundul grădinii, ce stăteau de-atâta vreme ca două sentinele obosite, îndoindu-se din sețe, privind departe, spre șesuri, fără să vadă nimic nou venind din golul orizontului, își tremurara nervos frunzișul, de bucurie, văzându-mă.

Și eu, sau alba mea ființă din somn, pășiam cu oglinda mea ca un dușman al eternelor forme și mă bucuram știind că voi putea să schimb fața naturii și că voi putea pași printre arbori și flori ca un desrobitor.

Albă, luna se ridicase căutând să furișeze o rază piezișe în oglinda mea, dar eu o țineam strânsă cu grijă la piept, ferind'o de lumini, până ce am ajuns pe înaltul unei coline, din vârful căreia se vedeau zărilor. Nemișcate, priveliștile ce le știam din totdeauna dormiau sub feeria astrelor...

Și nu știu cum, atunci am ridicat oglinda sus cu amândouă mâinile spre șiragul nemișcaților plopilor, ale căror umbre dormiau ca niște drumeți oboșiți pe albul aleelor.

Fulgărătoare o rază trecu, și apa moartă și verde a oglinzii s'a aprins deodată, ca un ochiu redeșteptat sub o pleoapă în care mijeste un straniu gând. Și cât ai clipi, treziți din nemișcarea lor seculară, deșteptând odată cu ei umbrele drumetilor oboșiți de pe albul aleelor, mari și greoi uriașii plopilor au prins să murmure mișcându-și argintul din creștete și fantomatici au pornit-o spre poarta închisă.

Impinse ca de un vânt puternic, canaturile vechi s'au zguduit scrâjnind din tâțâni, apoi s'au dat într'o parte cu vuet, lovind pereții.

Și întâiul plop păși, iar după întâiul, înșiruirea uriașilor aplecându-și creștetele a urmat, trecând sub arcu portii, chemată de puterea oglinzii mele.

Un răs sgomotos umplu aerul și ca într'o veselie tremurată de foi, nemișcații plopi, unul după altul, înaintară desrobiți de farmecul meu, și apoi se așezară roată împrejurul unui iaz adormit, în adâncul căruia se priviră mirați, ca unii ce-și vedeau pentru întâia oară chipul.

Gol rămăsese locul în urma lor schimbând priveliștea obișnuită a grădinii, care părea acum o față cunoscută din care ar fi ciuntit cineva o parte.

Tăcut apoi, am întins ochiul meu făcător de minuni, prinzând în rotundul lui imaginea caselor părintești, întorcând'o cu fața spre șes și cu dosul spre grădină...

Și iată că ferestrele casei străvechi ca niște ochi sătuli de a fi privit de atâția ani aceiași copaci și aceleași straturi cu flori, s'au luminat și ele, părând a privi lung și avid noua privești a șesului luminat de lună.

Vesele ca și ochii mei priviau geamurile bătrâne, după care într'un fund de odae văpaia unei candelii ardea ca un iris de aur: o ușă deschisă plină de un întunerec albastru, sta căscată parcă de mirare; și împrejmuirea toată neputând

să-și vină locului față de atâta schimbare, se cumpăniă căutând să-și așeze liniile.

Ridicându-mi ochii din nou după isprava aceasta ciudată și văzând sărmanii duzi din fundul grădinii, ce stăteau de-atâta vreme ca două sentinele pe care nu veniă nimeni să le schimbe, mi-am întins oglinda și i-am schimbat și pe dânșii, pe unul în locul celuilalt.

Și apoi, strângându-mi cu grijă iar oglinda la piept, m'am așezat pe înaltul mobilei ca să privesc cu mulțumire la cele ce făcusem.

În fundul cerului, albă luna se ridicase și ea și priviă mirată, ea care le vede de atâta vreme toate și nu putea parcă să se armonizeze cu peisagiul acesta neobișnuit, părând că e o podoabă aninată, așa într'o doară, de cineva fără gust și fără simțământ artistic. Străină priviă și pe fața ei ironică se vedeă cât de colo că-și dădea seamă că eșise din obișnuitul lucrurilor existente și rușinată parcă de fapta mea, își trase un nor peste mască și se acoperi.

Iar așa, întunecat, peisagiul rămase și mai straniu.

Eu însă simțiam frumosul și în acest fel, și mă gândiam cu bucurie ce surprinși o să rămâe vecinii când se vor deșteptă și vor vedeă toate acestea. Schimbasesm ordinea firească și mă bucuram de puterea mea, eram fericit ca un co-

pil ; și prețuind multa noutate ce puteam s'o aduc, mi-am coperit mulțumit ochiul luminos al oglinzii făcătoare de minuni și, strângând'o la piept, am pornit singur în lume ca s'o izbăvesc de urât și s'o fac să mai vadă și altfel lucrurile de cum le apucase din străbuni...

Dar când m'am trezit din somn și canavaua visului și-a destrămat urzeala, misteriosul meu talisman nu mai erà nicăiri, fereastra mea întoarsă tot spre același orizont, spre care priviau ochii mei triști în fiecare dimineață și eu tot același om pe care îl știu de mult și pe care nu-l pot scăpa de realitatea lucrurilor existente.

FLUTURUL MORTII

FLUTURUL MORTII

E un amurg misterios de toamnă și umbra urcată în negrii chiparoși coboară încet și se întinde pe drumuri. Sgomotele vii au amuțit și numai șoptele au ființă, foșnete de ramuri, murmure de foi, țârâituri pierdute...

Și în cuprinsul acesta tăinuit ca o sihăstrie, acum când fluturii de ziuă și-au strâns aripele obosite și s'au strecurat în cuibul florilor ca să doarmă, numai miresele și fluturii de noapte s'au trezit ca să rătăcească sub lună.

Copiii o știu aceasta și în așteptarea întâiului sbor, s'au așezat cu bunicul pe lespezile scărilor calde încă de focul soarelui de peste zi. Deoparte și de alta a lespezilor florile roze de leandru înduioșează întunericul și se leagănă în vârful crenguțelor șterse de umbră parcă ar plutii în aer. O mireasmă amară a umplut văzduhul o clipă și apoi vântul s'a îndulcit cu un miros de trandafir, s'a împrăștiat, ca să vie iarăși tainic să cădelnițeze pe rând toate miresele.

Și când luna departe în păinjenișul de ramuri s'a aprins în fundul grădinii ca un lampion fantastic, năruind simetria umbrelor statornicite, copiii cu glugile lor verzi prinse în vârful nuelor de trestie, au coborât ușor, ca în fiecare seară, pe urma fluturilor de noapte.

Cu pași tainici și rari iată-i pe catifeaua neagră a straturilor, trezind de-abiă somnul florilor. Bătrânul a rămas sus pe scări cu barba lui albă ca omătul, iar ei aleargă pretutindeni, aducându-î din vreme în vreme prada culeasă.

Și acei ce poartă pe aripele lor diafane întunerecul, cât ține ziua, făcându-se una cu scoarța copacilor ori cu pulberea cenușie a drumurilor, încep să sboare și ei bătând aerul, zdrențe de catifea și bucăți de mătase, cusuții cu fir și stropiții cu purpură, somnoroși întâi și nesiguri, mai vioi pe urmă și mai îndrăzneți, căutând raza care cheamă și nălucește, nectarul care îmbată și dă viață.

Un punct mișcător pătează aerul, murmură și trece. Și ca prin farmec, la răstimpuri, un crin își leagănă potirul alb mișcând o umbră viorie, foi de trandafir se desfac și flutură ușor, aur de stânjânel se împrăștie în noapte. Nălucitori și capricioși zugrăvind tumbe și arabescuri nebune, sboară hodiniții de peste zi, urcă în razele de lună, ating fața pământului, clătesc somnul

florilor, și glugile verzi din vârful trestiiilor purtate de copii se ridică ici colo și se abat din răzor în răzor, dispar la răscruci, până ce o rază misterioasă de lampă rănește cuprinsul, și glasul bătrânului sună trăgănat și blajin: La culcare copii!

Lumina lămpii se mișcă apoi rumenind stâlpii albi ai cerdacului, dispăre o clipă în umbră, și, deodată, rama unor ferești se luminează.

Înăuntru, în jurul unei mese rotunde, capetele, blonde ale copiilor s'au apropiat de capul argintiu al bunicului, și mâinile lor ușoare, cu gesturi delicate, întinzând rând pe rând aripele celor căzuți, au prins să se miște în lumina lămpii, îndemănatice și pline de băgare de seamă. O pulbere fină de pastel s'a risipit și joacă împrejurul lor, fețele înflorite de un zâmbet de mulțumire se luminează și vânătoarea nocturnă odată rânduită, stă acum să-și ia locul în cartoanele mari ale colecției de care e plină odaia.

În jurul lor, un miros vag de camforă plutește, iar pe pereți și pe mese, sub adăposturile de sticlă, o lume întreagă de fluturi, de aripi ușoare ce-au văslit, plimbându-se din potir în potir, purtând toate scânteierile curcubeelor și toate nuanțele și fanteziile infinitului, toate neamurile și felurimea găngăniilor, care țărâește în erburi și cântă la soare, cei de prin scorburi și cei de

sub pământ, vieți de o zi și străluciri de o clipă, pietre scumpe împrăștiate în praful drumurilor, juvaeruri sburătoare, aripi pe care capriciul naturii și-a zugrăvit toate arabescurile, palete pe care au rămas culori uitate, senin de cer și be-teală de lună, painjenis de rază și urzeală de purpură, tot ce a strâns truda lor de pretutindenii, un întreg țintirim de aripi încremenite stau acuma așezate frumos, fiecare țintuite de un bold. Pretutindenea cărți și tabele, bocaluri și sticlute, clopote de sticlă ce strălucesc, închisori de cleștar în care-și doarme somnul o gănganie infimă, ca un faraon sub o piramidă.

Și diafanele aripi încremenite pe totdeauna, țintuite în cruce, povestesc toate splendorile. Libelula cu ochii de peruzele și cu aripele fine, abia bănuite, ca de gază, amintește fața apelor în care se resfrânge cu sborul ei fulgerător, cocinelele scânteind ca niște pietre pierdute dintr'un inel, parcă îndoae încă un firicel de iarbă; cosașul cu picioarele strânse pentru salt spune de liniștea mohoarelor, îndoliatul greer cu cântecul lui de liniștea ce eră la începutul lumilor, păiajenii cu picioarele lor încremenite de mătasa firului scăpat pe totdeauna...

Și toată răcoarea pădurilor se ridică parcă, stărnită de bieteles aripi, toată lumea florilor și tot murmurul dumbrăvilor.

Pe o aripă doarme ochiul misterios ce mijește pe cozile de păun, altul e făcut ca dintr'o frântură de rochie de bal, pe o catifea a uitat cineva câteva rubinuri, praf de chilimbar a tivit marginile altuia, o întreagă orgie de forme și de culori, un vis scăpat dintr'o narghilea, un poem visat de un poet nebun...

Veșnic în căutarea speciei rare, a exemplarului unic care lipsește încă, a noutăților pe care le creiază și le distruge mereu, bizarul spirit al naturii, de ani de zile bătrânul entomologist adună, rânduiește, clasează în vederea întregirii operei lui începute.

Acum bucuria ce-o avea de-a umblă singur i-au luat-o anii mulți, și cum puterile nu-l mai ajutau, el a insuflat'o copiilor, și în timp ce clasează, aleargă ei pentru dânsul, aducându-i prada culeasă.

Fiecare zi și fiecare seară își aduce tributul ei, și colecțiile se împlinesc cu încetul. Un singur flutur de noapte îi lipsește și ochii lui bătrâni privesc cu părere de rău și cu un fel de sfială la locul rămas gol ce i l'a păstrat și care strălucește alb în mijlocul unui carton.

Lampa s'a stins apoi, și în zori, când fluturii de noapte și-au strâns aripele obosite prefăcându-se din nou una cu coaja copacilor și cu pulberea drumului, cei de ziuă s'au trezit la rândul

lor și au umplut de veselie cuprinsul grădinii. Fiecare floare se pleacă și-și leagănă grațios capul, una picură o lacrimă, alta se îndoae și se scutură ca vrând să scape de o povoaară, și atunci, un albăstrel își întinde aripele și sboară tulburat, ca un gând ascuns din cuprinsul floarei. Ar veni la loc și nu cutează. Nehotărât stă o secundă în aer, ca o frântură de senin, apoi fulgeră și se mistue în cuprinsul albastru. Din cuibul unei gherghine o flacăra verde pâlpâe și se înalță și ea, bilete albe sboară schimbându-și locul ca niște gânduri de dragoste, și iată o frântură de steag, iată și o fundă roză ce și-a luat sborul de pe cine știe ce umăr de femeie.

Goana după nectar începe și din 'naltul ramurilor, din umbra scorburilor, din împărăția florilor, din pădurea mărunță și deasă a ierburilor, de pe câmpuri și de prin livezi, cei ce poartă toate vestmintele, coboară, vâslesc aerul în tunde fantastice, se alătură și se alungă ca totdeauna, neodihniți și îmbătați de bunătatea soarelui și dărnicia vieții.

Și iată capetele blonde, din nou, cu bătrânul sub ramuri.

Sub umbrarul unui tei, lângă șipotul care murmură necurmat și sună mai încet sau mai tare după cum bate vântul, bătrânul cu o carte în mâ-

nă s'a așezat și privește lumea felurită pe care o cunoaște în toate tainele ei. O seninătate fără margini i se zugrăvește pe față, și sufletul lui ca o oglindă liniștită, resfrânge împăcat colțul de natură în care și-a trăit anii.

Copiii au umplut grădina cu râsetele lor ve-sele, boschetele au răsunat de ecouri și chemări, și nevinovata vânătoare după gănganii și sbu-rătoare a reînceput. Rândunelele își scriu vir-gulele lor în aer. Și tot soiul de ciripiri și de sgomote confuze, prefăcute într'un singur su-net, au prins să vibreze ca o strună întinsă pe care ar trece cineva un deget distrat. Cu ochii lui aproape stinși de a fi privit atâta strălucire, dela un timp, bătrânul își lăsă cartea din mână, și privi trist, gândindu-se că poate în curând va trebui să plece aiurea, și colecțiile lui se vor ri-sipî fără să-și fi putut isprăvi lucrarea de atâția ani începută. O slăbiciune îl cuprinse, și cum se gândia așa, la veșnicile transformări ale naturii, deodată, un punct nălucî în aer, departe, se mări și trecu pe dinaintea lui ca o flacăra. O clipire de ochi îi însenină vederea, iar când privi, punc-tul era la loc și altă flacăra trecu pe dinaintea lui. Și alte flăcări jucară, două câte două, trei, câte trei, urmând aceeași linie. Veniau flăcările călătoare, rănind cuprinsul verde, jucau înaintea lui și dispăreau ca prin farmec. Roșii și albastre

veniau straniile flăcări, galbene și purpurii, negre și albe jucau, dela răsărit spre apus, chemate parcă de o tainică putere, gonite de cine știe ce mâini nevăzute. Fără să se oprească pe un ram, fără a se coborî pe o floare, ca zorit de cineva din urmă, treceà șivoiul de flăcări, iradiind aerul cu toate culorile.

Zâmbind, bătrânul chemă copiii, și le arată migrațiunea aceasta ciudată de flăcări, norodul acesta de vâpăi ce pornià în surgun aiurea din țara lui, împins de cine știe ce forță oarbă, căci hrană pentru el e pretutindeni și culcușurile gata așternute de Dumnezeu.

Uimiți priviră copiii și glugile verzi se ridicară să abată șivoiul în mers. Ca o ploae de petale fantastice scuturate din copaci după furtună, pământul se acoperi în jurul lor de aripi strivite, dar trâmba de lumină, sus, se făcè la loc, și cei scăpați își urmau fantomatic drumul fără a mai privi în urma lor.

*

Astfel treceà timpul lăsându-și cortinele lui albe și negre peste săhăstria aceasta fericită, fiecare clipă aducându-și întâmplarea ei neașteptată, și noul oaspe din lumea felurită a gângăniilor.

Singur fluturul mult așteptat rămâneà nevăzut și tăinuit de toate privirile, ca și cum obosit de sfera noastră și-ar fi întins aripile spre alte lumi unde e mai adânc somnul și mai netulburată hodina. Dar într'o zi râsetele clare ale copiilor nu mai răsunară în grădină și bătrânul cu barba lui albă, tăiată ca dintr'un giulgiu, nu mai apărù ca de obicei în capul scărilor.

Vântul singur, ca un uriaș nebun, treceà răscolind cu mânele lui nevăzute creștetele copacilor bătrâni. Foi moarte se împrăștiau și un murmur adânc, ca un oftat de orgă, cântă din scorbura în scorbura.

Și când vântul contenià, ramuri și foi, ierburi și flori rămâneau rigide oprindu-și parcă vieața.

Erà ca o încetare subită a sevei, o cădere pripită în somn, o întrerupere letargică a puterilor.

Și în mâhnirea aceasta întunecată ce se strângeà împrejurul căsuței, umbra se rumeni deodată ca de înflorirea unui nufăr. Sub abajurul ei galben, ochiul de aur al lămpii, luci pe o mescioară la căpătâiul bătrânului.

În jurul mesei rotunde, în lumea aceia de aripi diafane încremenite pentru totdeauna, copiii, cu capetele alăturate răsfoiau o carte privind din când în când cu grijă spre patul bolnavului.

O undă de vânt trecând ca un suflu misterios umflă o perdeà. Și cum ochii bătrânului se ridi-

cară, deodată o umbră nălucì ca o cruce pe zid și se stinse. Un foșnet de aripi bătù apoi și un flutur uriaș, dând un țipăt straniu, se oprì nehotărît, ca orbit de lumină, în rama fereștilor și intră în odaie. Umbra jucă din nou mutându-se de ici-colo deasupra capetelor copiilor, rotì în cercuri mari bătând zidurile și se lăsă lin pe fruntea palidă a bolnavului.

Afară copacii fremătară lung, iar cel sărutat de moarte recunoscând în musafirul acesta târziu pe cel ce vine să facă întuneric, luă frântura de noapte ce i se așezase pe frunte și privind o clipă trist la stigmatul alb al fluturului, chemă pe copii lângă el și le zise: — „iată și cel mult așteptat!“

DUŞMANUL FLORILOR

DUȘMANUL FLORILOR

Sfânt lucru e o umbră de copac într'un loc pustiu și multă grijă trebuie după ce l'ai sădit să-l vezi înălțat, când l'ai pus în calea nemilostivelor vânturi de șes.

Dar sunt gospodari îndărătnici și stăruitori care știu să prețuiască o floare cât și un spic de grâu, un copac ca și pe un bun prieten.

Și așa eră și d-na Vuia.

În jurul casei străvechi unde-i aciuiase Dumnezeu, ea făcuse un rai de grădină. Dincolo de gardurile vii, plană și tristă ca o pustă, moșia se întindea fără o umbră de copac, fără un adăpost răcoritor. Îndărătul casei însă, în livada de pomi roditori, vântul de primăvară trecând, amestecă florile albe de măr, cu trandafiriile flori de piersic. Cireșii și vișinii fulguiau și ei, și ca o plutire de fluturi albi rătăciă pretutindeni. Nucii verzi, ce nu îndură iarbă sub adăpostul streșinei lor umbroase, își răspândiau

mirosul lor amar. Lăurusca drăgostitoare, își întindea vițele pe garduri și un zbor scânteietor de albine, alergă fără astâmpăr.

Cărări albe, prunduite, ca vadurile de izvoare din care apa a secat, șerpuiau sub ramuri și te duceau în grădina din fața casei, unde florile, cu toată arșița și pământul neprielnic, ajunseseră să se deprindă și să cucerească tot locul.

Sub grija miloasă a mâinii ce le răsădise, ele robiseră tot cuprinsul și nemai fiind la largul lor în straturi, urcaseră scările străvechi de piatră, luaseră cerdacul cu asalt parcă, pe marginile ferestrelor se aciuiaseră și până și odăile toate le cuprinseseră, năvălind pretutindeni biruitoare, în pale multicolore pe mese, în vase delicate lângă oglinzi, în complicate răvare și glastre dealungul zidurilor.

Eră o năvală parfumată, o incursiune amestecată de neamuri, un norod fantezist ce-și împlântase stegulețele colorate din straturi și până în înaltul streșinilor.

Fiecare tremurându-și steagul ei colorat, voiă să spună parcă de pe ce tărâmurii vine, din ce îndepărtate locuri, din care dumbrave, ori de peste care oceane a venit, sămânță infimă, adusă și scuturată de pe aripa unei păsări în migrațiune, ori de răscoala cine știe cărui uragan, ridicat din cine știe ce pădure virgină.

Amestecul de rase însă, trăia liniștit și fără discordie, ca într'o republică cosmopolită, căci d-na Vuia își iubiă supusele, și le împărțiă de o vieață ori pumnul de țărână neagră de pădure, care priește și învie răsadul.

O sumă de grădinari o ajutau în această mi-găloasă și necurmată grijă, fără de care florile nu pot să trăiască, îngreuind astfel peste măsură bugetul acestei mici republici, ce nu eră pe placul stăpânului, și care medită în umbră, zi și noapte, o lovitură de stat.

Domnul Vuia eră un om pozitiv, inamic născut al formelor, miresmelor și culorilor. Adevărata împărăție se întindea dincolo de garduri pentru dânsul. Acolo eră rodul cel mare și pânea cea de toate zilele.

Și așa pe zi ce grădina se făcea tot mai frumoasă, pe atâta creștea și ura acestui om primitiv contra nevinovatului norod.

Când venia, plictisit și plin de trudă, de pe câmpuri, unde îl ardea soarele dogoritor, el nu știa să prețuiască răcoritoarea umbră ce i-o întindea un platan ori un nuc, nici nu știa să se îmbete, de liniștitoarele miresme ce i le cadelnițau florile.

Față de năvala aceasta bizară, de erupțiunea aceia biruitoare a eflorescenței, el puneă în cum-

până banul, socotià cât costă grădinarii, cât costă serile, cât gurile de apă care împrăștiau zilnica ploae binefăcătoare.

Erà un om, pe care, desigur poveștile biblice nu'l încântaseră nici odată, o ființă în sufletul căreia minunata legendă a raiului pierdut, după care plângem cu toții, nu-i lăsase nici o nostalgie. Și în afară de acestea, nici pământul nu-l iubià, nu cunoștea ce e recunoștința aceia, ce o cunosc unii, pentru cel ce te hrănește. Pământul pentru el erà un element de producție și sămânța erà banul pe care îl îngropà, așteptând ca să se urce în vârful spicului și de acolo în buzunarul lui.

Indărătnică însă și stăruitoare, minunata femeie și-a păstrat până la moartea ei imperiul. Pas cu pas a luptat să-și păstreze și să-și înmulțească minunatul ei norod și coloratele stegulețe au fâlfâit pretutindeni până ce a închis ochii.

Dar într'o zi Domnul Vuia a rămas în sfârșit singur. Moderna și rustica Sacuntală a pornit spre alte raiuri, și atunci ceia ce trebuia să se întâmple s'a întâmplat.

Din casă au fost întâiu gonite netrebnicele, din ferești au fost expulzate, văduv a rămas parmaclâcul cerdacului, azi s'a năruit un răvar

și mâine altul, triste s'au desprins perdelele de glicină și de salcâm din înaltul streșinilor și apoi când și gurile de apă au sfârșit prin a se astupă, toate au murit. Grădinarii au fost dați afară, serele s'au prefăcut în hambare și vântul dogoritor al șesului s'a ridicat și a pătruns pretutindeni. Vuiiau copacii cu desnădejde parcă, dar nimeni nu-i auziă. Nevăzută s'a strecurat omida, și-a întins din pom în pom cuiburile ei albe, din creangă în creangă mreața ei diafană, din mlădiță în mlădiță firul ei strălucitor. Una după alta florile au murit împrăștiindu-și fiecare mireasma lor ca un blestem, una după altă osândite la moarte râvnind după lacrima de apă, și-au plecat drăgălașele capete și s'au scuturat. Ca un jar a trecut soarele peste brazde și frageda iarbă a rămas ca tutunul de galbenă.

De ce muriau însă și se năruiau toate, de ce zâmbetul batjocoritor înfloriă tot mai mult pe buzele d-lui Vuia. Ca de-o faptă mare se bucură de năruirea unei lumi, partea aceia demonică ce tănuște în unele suflete, se ridică tot mai mult la suprafață și cât a trăit închis în egoismul lui sălbatic o mână de ajutor n'a vrut să dea naturei, un gând de bunăvoință n'a avut pentru ea.

Inchis în casă și bolnav, un cuvânt aveă acum

pentru toate, când i se anunță că s'a dărâmat
ceva, ori că alt lucru amenință ruină:

— „Cui i-o trebuì, ș'o face“.

Și cu acest cuvânt, a trăit până la moarte.

**PAINEA NOASTRĂ CEA
DE TOATE ZILELE**

PÂINEA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE

În aerul cald, vâslind din spre sud vântul îndulcit, negre puncte se arată și nălucesc în albastru, dispar ascunse de un nor, se arată mai mari, până ce un fâlfâit de aripi ne lovește auzul. E semn de primăvară și cele duse în surgun către soare, se reîntorc înapoi.

Cântătorul norod umple din nou lumea de triluri, nopțile își recapătă farmecul, zorii nu mai răsar tăcuți.

Răzând fața apelor, rândunelele zboară, atingând fulgerător cu sfârcul aripei pulberea din cale, se avântă spre înaltul streșinei, ridică un galben fir de paiu și ca mâine un vesel ciripit de pe o margine de cuib, trezește aerul. Se întorc prietenele bune ca să ne spue că vremea se statornicește din nou, și cu toate acestea nu toți deopotrivă revăd întoarcerea lor.

Păsările au nevoie de hrană ca să ciripească. Și cei ce aruncă sămânța în lanuri, ori cel ce

trăește din rodul unei livezi, sau unei vii, știe bine aceasta. Iți spui, că un grăunte și-o lacrimă de rouă e de ajuns unei păsări ca să trăiască, dar nu e numai o pasăre și norodul înaripatelor e înmiit. Vrabie și sticlete, cenușia pasăre ce se amestecă în colbul drumului și întârziata vietate ce s'a rătăcit prin mărăcini, când Dumnezeu cu fantazia lui uriașă a văpsit pe toate acelea ce poartă pene și nu i-a rămas în marea lui bunătațe decât să-și șteargă penelele pe cea de pe urmă venită, pestrițând'o cu toate culorile, sturzi și măcălendrii, moțate ciocârlii și monocorde prepelițe, toate în sfârșit, cer hrană și belșug, ca să poată trăi.

De pretutindeni se abat, căci viermușorul nu e deajuns, spre blondul spic se lasă, spre tremurătorul mălaiu se avântă, spre nălucitorul ovăz năzuesc. Până și singuratica și tăcuta Dumbăveancă, ce străjuește pe vârful stogurilor, făcând albastru în jurul ei, când își deschide aripele să sboare, tot un grăunte visează, oricât și s'ar părea că ar cugeta de adânc.

Născocește omul lațuri pe care le întinde dibaciu pretutindeni, urzește nevăzute plase ușoare ca pânzele de păianjen, întinzându-le printre lanuri, țărci moarte cu pestrițe pene care lucesc în bătaia soarelui, le anină el prin prăjini, mă-tăhuze în formă de om, cu brațele desnădăjdui-

tor întinse spre orizonturi și câte alte viclenii nu născocoște, doar le-o abate zborul aiurea, dar foamea nu știe de spaimă și moartea ascunsă pretutindeni de mâna dibace nu poate împiedică vieța să-și iee dreptul ei.

*

În bătaia pripitelor aripi, ce călătoresc noaptea, pe întunerecul cel mai orb, trase ca de un fir, de un instinct nevăzut pe care numai ele poate îl știu, în sgomotul acela surd pe care îl fac venitele de peste mările, ale căror talazuri uriașe poate s'au ridicat și au vuit sub ele, în albele străluciri de zăpadă pe care le poartă ră-tăcitorii cocostârci pe aripele lor, în neagra și avântata săgeată a cocorilor, ce vin zorind nevăzuta primăvară în văzduh, în toată această eternă migrațiune în albastru, unii presimt și vor să priceapă tot farmecul și poezia de care e plină vasta natură. Cu brațele întinse le așteaptă și ochii li se umplu de lacrimi de bucurie, că le-a fost dat încă odată să le revadă. Instinctul de proprietate, lacoma și nesătula gură, a alungat însă toată poezia și a făcut să vadă în aceste pliscuri ce sunt la marginea unor aripi întinse, niște veșnice dușmane a muncii lor în agonisirea traiului.

*

Așă mă deprinsesem eu să le văd de copil când dădeam drumul păsărilor din colivii și prieteni îmi erau fluturii cei neastâmpărați și toate găngăniile de pe pământ. Altfel însă le vedeă cel ce scrie negre dungii pe pământ și își încredințează grăunțele lui ploilor și vântului.

Soarele darnic arde, fermentii pământului fac să încolțească sămânța aruncată și spicul crește cu vremea, lugerul prinde putere și blonda nădejde își mișcă valurile trecând prin lanuri. Cum să nu privească cu grije dar, cel ce și-a văzut munca ridicată și ferită de multele primejdii! Cât n'au urmărit ochii lui un negru nour ivit în senin cu câtă desnădejde n'a urcat în turnul clopotniței din sat și n'a pus în mișcare limba străvechiului clopot, ca să alunge grindina aiure. Cu câtă sânguință n'a plivit buruiana rea, cu câtă frică n'a urmărit fantasticul sbor verde al lăcustelor! Dar fulgerătoarei aripi, care vine, scutură din sbor un spic și trece, ce poți să-i faci?

Și ne mai având ce mai face, Sima, după ce întinsese toate cursele și încercase toate duruitoarele, acum când eră grâul în copt și da să pue secera într'însul, privind mătăhuzele cu chip de om, ce-și întindeau zadarnic brațele spre cer, se gândi să încerce și ce-i spusese un bătrân și făcù întocmai.

Pe o seară înnourată, când fluturii se culcă de cu vreme, iar păsările se ascund prin mohoare și prin cuiburi, lepădându-și toate veștmintele de pe el, la marginea holdei și legându-și ochii cu o năframă albă, ținând într'o mână o lumânare pe care a ținut'o un om în clipa morții, precum și câteva fire de păr din capul mortului, porni cu lumina aprinsă să înconjure holda.

Licăritoare ca un licuriciu, lumina clipi, se cer-
cui de raze și apoi flutură și gol așa cum eră,
sub cerul posomorât, târând o umbră după dânsul,
Sima înaintă cu năframa albă pe ochi. Pașii
lui nesiguri dibuiau. Blonda holdă, pe care o
crăscuse cu atâta grijă, fremuia în bătaia vântului
și mișcă valuri-valuri spre dânsul. Spicele,
ca și cum l'ar fi cunoscut, se înălțau drepte la
trecerea lui și apoi își plecau capetele, înfricoșate
parcă de misterul ce se făptuia. Dar dânsul,
gol, cu umbra ce-l urmăria înaintă mereu și gura
lui cu un glas venit de pe altă lume, când a-
junse la un capăt al holdei, murmură:

— „Cum nu văd eu acuma și cum nu vede
mortul, așa să nu vadă păsările holda aceasta
și așa să fie luată mîntea păsărilor, cum e luată
mîntea mortului dela lume“.

Albă, lumina străluci, mai-mai să se stingă,
suptă se plecă spre partea de unde o chemă
vântul, dreaptă apoi se ridică, luminându-l pe

el, pe de-a 'ntregul, și statornicită o clipă licăria rânind întunericul.

Iar când ajunse la un colț al lanului, Sima, cu toată lumina resfrântă pe fața lui palidă, înfipse făclia în pământ, între două brazde, îngenuchiă și cu un fir de păr al mortului legă câteva spice la un loc, zicând:

— „Eu nu leg holda aceasta, dar leg gura păsărilor dela dânsa și așa să nu o poată mânca păsările și așa să nu vadă ele holda, cum nu vede mortul lumea“.

Dar în minutul acela, o undă de vânt bătù mai tare și în timp ce flacăra se stinse, lăsându-l pe întuneric, o vârtelniță așezată în lan ca să sperie vrăbiile, pornì să uruiască prelung. Infiorat, Sima, își duse mâna la frunte și făcù semnul crucii. Apoi, liniștit aprinse făclia din nou și târând o umbră după dânsul, făcù acelaș lucru și rosti aceleași cuvinte, la cele patru colțuri ale lanului. Albă, lumina străluci din nou peste capetele mișcătoarelor spice, lumină mătăhuza cu brațele întinse din mijlocul lanului, părù că se stinge, reapărù, apoi devenì mărunță cât un licuriciu, se depărtă și pierì în noapte.

Negru, întunericul, stăpânì o clipă. Apoi, luna se ivì, luminând cu recea ei lumină întinderea.

Vântul răcorit de noapte, trecu pe arături, prin frunzare, amestecă zăpada de pe lanurile de hrișcă, despletî bălancele ovăzuri, flueră prin păpurișuri și pornî un freamăt și o mișcare pretutindeni pe unde își plimbă aripa. Cântă vieața trezită sub lună, eterna ei biruință. Glas cu glas se apropiă, svon cu svon ajuns se înfrățiă, murmur cu murmur, șoaptă cu șoaptă, îndoirea firului și plânsetul lacrimii ce cade de pe frunză, toate se strângeau la un loc ca să formeze vasta armonie care a domnit dela începutul pământului.

Singur, lanul lui Sima rămase încremenit, fără să-și miște un spic, parcă ar fi fost zugrăvit pe orizont. Un stol drumeț de rațe sălbatice, conturându-și aripele în lună, fremuî în aer, dar își abătù sborul, mișcându-și umbrele mari pe alte lanuri. Pe holda lui Sima, însă, nici un spic nu clintî, nici o umbră nu mișcă, nici o undă nu-și tremură vibrația.

Și zorii veniră apoi, palizi și triști se ridicară, dar nici un ciripit nu le îmbiă bun venit, nici un freamăt de aripă nu se auzî. O tăcere nețăr-murită creșteă din pământ, parcă ai fi spus că de când lumea nu fusese nici un svon și nu ră-tăcise încă nici un ecou. Nici moriștele măcar nu se mai mișcau și peste lanul încremenit, mă-

tăhuzele singure își întindeau gestul brațelor deznădăjduite ca și cum ar fi cerut cuivă îndurare.

*

Vesele, gălăgioase și sfădalnice, înaripatele noroade însă, sturzi și măcălendrii, sticleți și scatii, ciocârlani și grauri și toate neamurile lor, lăsând o dâră albă de fulgi după ele își luară sborul și ca un nour se abătură pe copacii din țintirim.

Intârziate grăbiau de pretutindeni, zorind din aripe ca atrase de o putere nevăzută și neavând ce să ciugulească, ciripiau și se rugau, fiecare în limba lor, amestecându-și graiurile. Un ciripit și o frământare de aripi, o neliniște de sboruri. o clătinare de ramuri fără astâmpăr și o ploae de fulgi ținù toată ziua.

Pe cruci, pe lespezi, își purtau umbra aripelor, pe marginea strachinelor ce stau la căpătâiele mormintelor se lăsau, spre turnul bisericii sburau, ocolindu-l, în clopotul de aramă băteau cu aripelile lor și neastâmpărul nu mai conținea.

Mari, umbrele se lungiră pe pământ, în spre scăpătatul soarelui, când de obicei își fac ele rugăciunea de seară și apoi își ascund capul sub aripă ca să doarmă. Dar ciripitul urmă și

mai tare în întuneric. Stelele se aprinseră și ele. Și morții deșteptați din somnul lor nu mai avură hodină.

Ca o ploaie mărunță trilurile cădeau de pretutindeni din ramuri, ca o grindină se rostogoliau ciripirile, ca niște picături mari și sonore, bătute de furtună, așa picurau. Laolaltă cântau, și se întrebau tânguindu-și foamea, un cor de înfometate jeliau poema spicului pierdut, o revoltă de glasuri flămânde își cerea parcă dreptul la vieață. Moartea de dedesubt ascultă și lespezile albe străluciau sub lună fără ca să poată răspunde.

Vioiu, clopotul a sunat a doua zi din turlă și rugăciuni a înălțat preotul o săptămână întreagă ca să desfacă ce legase Sima, dar neclintită ca și când spicele ar fi fost din piatră făcute, a rămas holda din noaptea aceea sub paza mățăhuzelor și hodină în lumea păsărilor aciuiate în țintirim nu s'a mai putut face.

Și dacă a văzut Sima așa, că nu poate intra cu secera în lanul lui, pe când toți legau acuma snopi pretutindeni, când s'a făcut noapte, furisându-se de oameni, a dat poarta țintirimului într'o parte și a intrat înăuntru să se roage

singur lângă lespede mortului căruia îi fusese hodina. Și ca prin farmec, pe unde trecea cel ce luase hrana nevinovatelor păsări, ciripirile încetau și sborul frământatelor aripi conținea. Dar el mergea hotărât înainte, ținând în mână aprinsă făclia ca și în noaptea când legase lanul. Cu stânga ridicată ocrotitor în spre partea de unde bătea vântul mergea așa trezind umbrele, până ajunse lângă un mormânt, lângă a cărui lespede înfigând-o în pământ, căzu în genunchi și se rugă...

*

.... Și Sima povestește că în ciripitul asurzitor al păsărilor, care începuseră pretutindeni în umbră, mortul, dându-și lespede într-o parte, apărură, ridică mișcătoarea flacăra a făcliei în sus și urmat de tot norodul păsărilor se îndreptă spre poarta țintirimului.

Albă, para făcliei lui, se plecă spre partea de unde bătea vântul, luptă mai să se stingă, se făcuse mărunță cât un licuriciu, și apoi reapărură ca o scânteie care alergă dincolo de poartă, înaintând spre lanul lui unde se statornici o clipă în mâna mortului.

Neclintit și ca oprit din copt, cu toate spicele întoarse spre cel ce venia ca spre un mult așa-

teptat, galbenul lan sta sub lună. Urmată de păsări însă, făclia se mișcă din nou și precum făcuse Sima când legase spicele, asemeni făcù și mortul. Se oprì la cele patru colțuri, deslegă firele de păr și apoi ridicându-și făclia intră în lan până la brâu.

Albă, para făcliei strălucì din nou peste capetele mișcătoarelor spice, lumină mătăhuza cu brațele întinse care parcă se înfioră la apropierea ei, părù că se stinge, se aprinse din nou, apoi devenì mărunță cât un licuriciu, se depărtă și se făcù una cu noaptea, împreună cu mortul...

*

Ca un copil căruia nu i-a fost îngăduit multă vreme să se joace într'un anumit loc, astfel intră și vântul în marea blondelor spice. Valuri după valuri alergară, o undoire necurmată pornì, vârtejuri se făcură, talazuri de aur se mișcară și un susur redeșteptat înveseli toată împrejurirea. Dulce, veșnicul poem, al pâinii reîncepù să cânte și aurul frământat de vânt ca o plămadă uriașă întoarsă de mâini nevăzute, sta acum în fața soarelui răsare ca în fața unui cuptor uriaș ce aveà s'o rumenească.

Și corul mutelor păsări, reîncepù din nou, fulgii albi se risipiră și jucară în aer, cântece ve-

sele alergară ca și când ar fi vrut să preamărească fărămiturile ce aveau să cadă din pâinea aceasta uriașă — lăsată de Dumnezeu spre îndestularea tuturor.

DOUĂ AGONII

DOUĂ AGONII

Sunt dureri și dureri, — dar cine ar putea bănuî că și florile suferă? Vântul poartă în fiecare zi de ici-colo petale, amestecă palori de crin cu purpură de roză, adună la răscruci deopotrivă zăpada albă a mărgăritărelelor scuturate timpuriu precum și risipa viorie a fragezilor toporași. Deabiă înflorește codrul tânăr și se ivesc întâele frunze pe ramuri care nu-s în stare încă să facă umbră statornică pe pământ și jos lângă tulpine agonii se prelungesc. Brândușa, înflorită abia, cade pe câmpul de luptă, însemnând pretutindeni cea dintâi moarte a primăverii.

Buchetele și mănunchiurile trimise de iubiți iubitelor, sunt moartea a mii de victime a căror vieață a fost oprită în mers spre a împodobî un pahar banal, un potir lângă măsuța unui alcov, unde două guri vor minți, parodiind gestul etern al amorului.

Suferă și ele, de bună seamă. Cele rupte și

smulte din straturi trebuie să tânjască după tovarășele lor, cele rămase trebuie să viseze după cele duse, cele din preajmă trebuie să ia parte, desigur, prin instinctul ascuns de solidaritate, ce leagă pe toți cei ce viează pe lume, la durerea celei încercate...

Melancolie și visuri trebuie să aibă și ele, zile de bucurie și de apoteoză de asemeni, momente de desnădejde, în care visează la sinucidere, fără îndoială.

S'ar părea ciudat aceasta și totuși eu cred că-i adevărat, căci altfel nu mi-aș putea lămurii cele ce am să vi le spun...

*

Sfârșiturile de toamnă sunt triste. Florile, din ce în ce mai rare, și crisantemele singure împărătesc și constelează apropierea zăpezilor. O floare e un punct luminos și înveselește cuprinsul unei odăi în care un visător își petrece convalescența.

Simțiam dar nevoia de ceva luminos, fiind singur, îmi trebuia numai decât ceva strălucitor și fraged, pe care să-mi opresc ochii. Paloarea feții mele, pe care mi-o trimetea oglinda, cerea numai decât culoarea sângelui, a sănătății, și

fără să vreau, mi-am adus aminte că în parc mai stăruiau, în moartea toamnei, două roze.

Două vieți, fragede și pline de sevă încă, înfruntau anotimpul înaintat și mă chemau imperios spre ele ca și cum ar fi putut să-mi împrumute ceva, să-mi dea câtuși de puțin din tinerețea lor. Și slab, așa cum eram, am coborât în parc și am rupt una. Nici o mireasmă însă, nu se ridică din cuibul ei; roșie, și tot atât de puțin mirositoare cealaltă, pe când o lipseam de tovarășă, rămase cu fața întoarsă spre mine.

Nici o remușcare nu m'a încercat, nici un gând nu m'a făcut să bănuiesc o durere mută și ținând roza în mână, am urcat la mine și am pus'o într'un pahar de cleștar, am ridicat-o la înălțimea obrazului meu, privindu-mă în oglindă și mai spectral m'am văzut față cu aceea ce rumeniă cuprinsul. Am așezat'o apoi pe măsuța de lângă căpătâiu și am încercat să citesc. Am apropiat cartea de ea, și, pe filele albe, umbra ei vânătă, ca o altă roză văzută în vis, de departe, s'a înscris pe file. Intunerecul apoi a crescut și în umbră roza s'a făcut vânătă ca și umbra ei. În târziu, oboseala mi-a închis ochii și în somnolența ce mă cuprindeă, am simțit atunci un ușor miros străbătând până la mine. Mișcat, m'am ridicat pe un cot și m'am aplecat spre floare. Dar roza ca și mai înainte, puțin mai învoaltă nu-

mai, nu mi-a trimis nici o mireasmă și m'am culcat din nou, închipuindu-mi că m'au înșelat simțurile mele bolnave...

Umbra de afară, apoi, alunecând de pe ochi, mi s'a strecurat și în suflet și am adormit visând că afară e primăvară.

A doua zi, roza în paharul de cleștar străjuia tot așa de liniștit la căpătâiul meu, tot fără mireasmă și tot atât de nepăsătoare. Aplecat pe fereastră, am privit atunci în parc, amintindu-mi de cealaltă rămasă pe ram. Nici un vânt nu bătea și cum întâia sta de liniștită în paharul de cleștar, tot astfel sta și cealaltă, numai mai roșie, mai înfocată și arzând par'că de-o vieață mai intensă.

Și a doua seară dacă m'am culcat, aceeași mireasmă ciudată a venit să mă cerceteze. Somnul însă, n'a venit ca întâia seară. Luna plină bătea pe ferești, schimbând parcă forma lucrurilor din odae și un gând trist, o presimțire ciudată îmi strânse inima fără voce.

Și cum resimțiam aceasta, deodată, o petală se desfăcù de pe marginea paharului de cleștar și căzù pe albul pernelor mele ca o pată de sânge. Mai tare atunci mireasma pe care am simțit'o și cu o seară mai înainte, a pătruns în casă. Aplecat pe un cot ca și întâia oară, m'am întors să miros roza, dar fie mișcarea mea bruscă, fie

că-i sunase ceasul suprem al agoniei, roza se desfăcù și se împrăștiă pe mânele mele. Infiorat atunci și îmboldit ca de o putere nevăzută, m'am ridicat din pat și am alergat la geam.

Afară luna lumină ca ziua. O lumină rece și înghețată învăluiă parcul și roșie ca o flacăra ce se înalță și pâlpâe pentru cea din urmă dată înainte de a se stinge, roza rămasă pe ram, fără ca nici un pic de vânt să fi trecut prin văzduh, ca scuturată de o mână nevăzută se desfăcù și ea, împrăștiindu-și petalele de sânge în aerul luminat de lună.

CULEGĂTORUL DE
STELE CAZĂTOARE

CULEGĂTORUL DE STELE CĂZĂTOARE

Dela fereastra lui, Enric, în fiecare seară privia nemărginirile cerului, așteptând să vadă ploaia de artificii, jocul nebun de rachete, pulberea mărunță și impalpabilă care umple aerul și nu cade nicăirea, firele de beteală care se urzesc ca o mreajă și apoi se desfac; și ochii lui se umpleau de visuri și sufletul lui veșnic avântat se umplea de o melancolie fără de margini, vrând să scape și el și să se amestece mai curând în oceanul acesta luminos, spre care râvniă de atâta vreme.

Ușoară ca o estompă, seara întunecă vârfurile copacilor, deslegă umbrele din ramuri și le împrăștiă pe drumuri, ștergeă contururile florilor, amestecă laolaltă culorile .

Sus, întâile licăriri sfioase se arătau, mare și orbitor luceafărul apărea, scânteetoare constelațiile își arătau punctele lor de foc în locul obișnuit, imens șerpuitorul drum al robilor se strecură printre norodul de sori, de luceferi și de stele, brăzdând țaria și apoi, după cele mari și

scăpărătoare, sfioase se arătau și cele mai mici, și cele mai mărunte și toată pulberea de diamant a celor deabiă văzute, și tot praful stelar al celor deabiă bănuite. Prăpăstii negre de catifea, oceane de întuneric, pustiuri de cerneală se zugrăviau totuși pe alocuri, nemărginitele depărtări ce se întindeau dela planetă la planetă, ori dela stea la stea, căscau enigmatice și oarbe, se afirmau sfidătoare voințelor ce s'ar fi încumetat măcar să străbată atâta drum, virgine de viață încă și străine de fericire ori de nefericire.

Tăcut se cumpăniă universul cu miile-i de astre deasupra căsuței lui .

Tot mai alb și mai licăritor se arată drumul robilor dealungul căruia, în fiecare noapte, se înșiră parcă și merge spre un țel necunoscut, spre celălalt capăt al lumii, un șireag de miliarde de pelerini cu făcliile aprinse, și iată că într'un târziu și feeria pe care o așteptă el cu atâta nerăbdare, ploaia de artificii multicolore, jocul nebun de rachete pe care îl schimbă între ele bătrânele planete, începe să brăzdeze țaria...

Ca un preludiu, sau ca picurii răzleți de ploae când trece un nour gonit de furtună, în întunericul albastru alba fulguire începe.

Vii, scânteiele aprinse ale atâtor sfărâmături, ca un roi de albine de aur împrejurul stupului de foc al soarelui, prindeau să rotească. Unele

se desprindeau parcă, luate de cine știe ce vânt care străbate acele înălțimi nebănuite ; și răzlețe de roiu, tremurau o clipă, se făceau albastre, se fărâmau în pulbere violetă și apoi dispăreau. Altele, ca niște semințe de diamant aruncate prin voința și știrea cuiva, se apropiiau tremurătoare la un loc, păreau că odrăslesc un mănunchiu de vioarele și dispăreau la rândul lor.

Viu înălțimile se luminau o clipă, străluciri de ape ca pe luciul unei mătase albastre treceau ; și universul nepăsător de risipa asta de nestemate aruncate cu atâta dărnicie, se schimbă la față, păliă, își stingeă din loc în loc înflăcăratele faruri și deveniă încetul cu încetul uriașul clopot de sticlă anonim, ce stă deasupra capetelor noastre și își ascunde tainele cât ține ziua.

În unele seri de August însă, vagabondele lumini ce brăzdează cerul, păreau că se înmulțesc și plânsul acela de foc, al cine știe cărei dureri uriașe amestecându-și lacrimile, cădea parcă tot mai aproape de pământ. Dar inima lui Enric își avea și ea lacrimile ei și în timp ce universul își plângea prea plinul de lacrimi, el și le plângea pe ale lui, sătul de puterea asta nevăzută ce-l țineă încătușat pe pământ, în timp ce cu privirile putea să facă ocolul lumii.

O misantropie ciudată îl făcù să se răzlețească de toți și să trăiască închis în propriul lui su-

flet. Credeà că erau îndeajuns comorile pe care le adunase în el, pentru ca să poată trăi pe socoteala lor. Vieța cărților însă e moartă, suflul ce-a palpitat în literile negre care au fost scrise într'un moment de inspirație, e ca o adiere, ce-ar trece întâiu peste un mormânt, până să ajungă la tine.

Visurile toate ce le-au cristalizat marii poeți, au fost stropite de lacrimi, gândirile mari ce-au chinuit mintea cugetătorilor, au lăsat dâre de sânge și cântecele de dragoste nu sunt deajuns ca să liniștească tumultul râului roș, care aleargă fără astâmpăr în noi. El însă nu vedeà acestea și urmând să trăiască singur, cum nu mai mai puteà să sufere oamenii, dela o vreme nu mai putù să sufere nici pământul.

Frumoasa natură ce se preschimbă veșnic, bogata în decoruri și în priveliști, pe care cei patru mari pictori, ce sânt anotimpurile, vin pe rând s'o zugrăvească cu penele lor îmmuiate în aur și purpură, în lumină și întuneric, lui nu-i mai spuneà nimic. O ură împotriva orânduiei acesteia veșnice, care pune acelaș verde pe copaci primăvara, și amestecă acelaș albastru spălăcit în fundul izvoarelor, îi umpleà inima și-l făcè să-și oblongească fereastra cât țineà ziua. Noaptea formele se pierdeau și marginea realului nu mai puteà să-i arate până unde poate mer-

ge. Noaptea el devenià un fel de locuitor universal, un fel de ființă vagabondă prin lumi astrale. un suflet ce nu așteptà decât marele suflu al morții ca să se desrobească și să-și poată lua drumul ca un fulg în nemărginire.

Dela fereastra lui, el nu vedeà ce misterioase forme luaseră copacii în grădină, nu simțià ce puternic mirosiu florile înprospătate de rouă. nu aruncà o privire mișcătorului covor ce-l fac umbrele pe drumuri ca să pășească misteriosul pas al ființelor aeriene cu care legendele au împoporat lumea. Dincolo de vârful copacilor erà scăparea, dincolo de mireasma florilor erà hodina, mai departe de marginea orizontului erà desrobirea.

Și în liniștea aceea în care el visà cu fruntea răzemată de fereastră, deodată, din înălțimile tăriei, un fulg luminos se deslipì, străbătù vertiginos spațiul, se mări din ce în ce și apoi ca un buchet căruia îi tai așa ce-l leagă, se desfăcù într'o ploae de flori viorii care căzură cu sgomot peste grădina, unde sta pe gânduri visătorul.

Viu crengile arborilor se mișcară, un susur sperios pornì, câteva păsări deșteptate din somn își întinseră aripele fărâmand armonia umbrelor și apoi totul se liniști din nou. Copacii tăcură, reluându-și somnul întrerupt, păsările

făcură câteva ocoluri și reveniră la loc, florile amirosiră și mai tare. Impasibila natură își încremeni din nou variatele contururi pe orizont, ca și cum nimic nu s'ar fi petrecut și n'ar fi venit un oaspe străin din cine știe ce depărtări insondabile, să povestească de alte lumi, de alte întâmplări, de altă viață. Nepăsătoare, natura își reluă somnul, ca și cum cerul n'ar fi rămas văduv de un astru de foc, ca și cum o nestemată n'ar fi căzut din uriașa salbă ce-o poartă la gât universul.

Enric alergă însă și în locul lacrimilor de foc, află niște simple scorii calde încă, vre-o câteva pietre sfărâmate, câteva biete și infirme țândări de astru.

Pietre, scorii ori țândări, pentru dânsul erau totuși bucăți de cer căzute pe pământ. Visul lui se înfiripă și prindea, în sfârșit, ființă. Mănele lui pipăiau fărâmiturile acestea de univers, iar lutul din care era făcut, prinse să vibreze ca nici odată la atingerea acestor fărâmituri venite de aiurea, ca și cum și-ar fi adus aminte că făcuse și el parte cândva din alt țărâm și că poate miliarde de ani străbătuse o altă orbită, rotind împrejurul cine știe cărui soare, prefăcut acum în cenușă și împrăștiat în nemărginire.

Și mai străin și rătăcit de lume trăi de atunci cu bizara lui comoară o bucată de timp

și apoi, într'o zi, dispărù cu desăvârșire. Enigmatică îi rămase casa cu obloanele și ușile zăvorite, până ce, într'o dimineață, îmbătrânit și purtând ca o lumină lunară pe față, apărù aducând, spre mirarea vecinilor, un șir nesfârșit de bolovani, de pietroaie de toate formele și în toate culorile.

Visul lui prinsesè acum o formă și începuse a se concretizà. Neputând să urce la cer, după cum îl îmbià tainicul dor născut într'însul, hotărî să înfăptuiască cerul pe pământ. Din materialul acesta căzut din toate astrele și adunat pretutindeni, visă să-și dureze o casă, să-și înalțe o tebaidă cu sfărâmături de univers, să-și clădească o citadelă de uranoliți, un mausoleu planetar în care să se izoleze și să se îngroape ca un faraon sub o piramidă.

Un singur lucru însă îl abătù din grăba care îl zorià să-și înfăptuiască visul. În nebunia lui și ura pentru tot ce erà pământesc, se gândi cum ar face să poată clădi tot materialul acesta, fără a-l cimentà.

Și atunci, cu o răbdare neînchipuită, zicându-și că atracția moleculară ar înlăturà ușor și piedica aceasta, începù, una câte una, să șlefuiască toate pietrele, tot excedentul acesta planetar căzut spre nenorocirea lui pe pământ...

Casă nu a ridicat, căci o viață omenească nu ar fi fost îndeajuns pentru a înfăptui un asemenea vis fantastic; și moartea l-a găsit între sfărâmăturile lui de astre, împrejurul cărora, vântul jucându-se, purtă de ici-colo pulberea fină a atâtor universuri dispărute.

CEDRUL

C E D R U L

Majestos își înalță fruntea, în ziua aceasta primăvăratecă și îndulcită de soare, bătrânul cedru din Grădina Plantelor și freamătă căutând în zări neagra dungă a cocorilor, ce vin din țara lui.

Străin și singur visează patriarhul la țara Libanului, unde praful de pe drumuri se ridică în pulbere de mărgean roș.

Murmură așteptând să-i răspundă o șoaptă de palmier, tace ascultând surdul sgomot ce-l face rodul unui măslin în cădere, se cutremură cu tot frunzarul văzând pe orizont cum trec norii deși închipuind caravane.

Anemone albe înstelează verzile mări de er-buri, crini uriași își scutură polenul în soare, mi-resme tari de roze vin să-i îmbete frunzarul.

Vorbe străine însă răsună și bietul patriarh amintindu-și că e în surgun își încetinează pă-injenişul de rămurele, încremenește din nou ro-tunda-i umbră pe pământ și tace.

Placa înfierbântată de soare, ce o poartă pe trunchiu, cu inscripția anului când a fost smuls din pământul țării lui și peste care se înclină curiozitatea trecătorilor, îl arde ca un stigmat...

Cercuri rotunde, ca undele unor vibrații, i-au pornit din inimă și i-au scris viața an cu an.

În cele mici dorm amintirile care se trezesc și îl înșeală cu fantasmagorii ce i se par că le-a visat. Unele peste altele, spun apoi celelalte mersul timpului, lupta cu furtunile; largi, cele din urmă, nesigure și depărtate, șerpuitoare și abia văzute, își scriu păinjenișul ca ultimele unde ale unui val ce vine obosit să se spargă de un țarm.

Intemnițat în miile acestea de cercuri, ce-l cuprind de sus și până jos, își ascunde viața centenarul și tace.

Tumultuoasă, venind de departe din pământ, prin miile de rădăcini ca prin niște subterane, cât ține ziua seva urcă, susură poate, cotind prin miile de pridvoare și ganguri, se înalță, se împărăștie prin milioane de canaluri până la cea din urmă nervură; ca să coboare iarăși, odată cu noaptea, să alunece în cascadă, să scadă din crenguță în crenguță, din ram în ram, până în întunecatele ganguri și pridvoare ce duc în pământ.

Un etern flux și reflux îi înveșnicește durerea

și nostalgia, iar rădăcinele-i îl țin robit ca pe un uriaș legat în lanțuri, adus din cine știe ce colț de lume spre bățjocura trecătorilor.

Un răget de fiară îl face să se deștepte din nou și să se cutremure. Imperiosul glas pe care îl aducea vântul torid din galbenele pustiuri, glasul care își strigă foamea și dragostea, netulburat de nimeni, când biruitoarea primăvară își deslegă puterile vieții, a trecut prin aer...

Neașteptat însă vântul și-a îndreptat aiurea aripa și glasul leului domolit s'a amestecat cu alte svonuri și a amuțit ca o părere...

În locul galbenului pustiu peste care vântul aleargă mânând la infinit mișcătoarele valuri de nisip, o mare uriașă de coperișuri îl împresoară. Zădarnic caută bătrânul centenar să vadă nălu-cind în zări culmile ninse ale munților; zădarnic caută spre șesuri, doar o zări nesfârșitele turme; zădarnic își mișcă fremuitoarea pleată cău-tând să se înșele și picură lacrimi mari de chihlimbar din înaltul ramurilor așteptându-și des-robirea.

Mii de vieți însă, aduse din toate colțurile lumii, mii de ființe străine, care născute pe un mal de mare, care venite din tropice, care odrăs-lite sub nordice ceruri, tânjesc și suferă ca și dânsul; dureri minuscule, alături de durerea lui uriașă.

Anii vor curge însă și cercurile, tot mai multe și mai mari îl vor cuprinde, până ce gol de sevă va rămâne într'o zi în fața cerului, așteptând vântul milostiv care să-l dea la pământ. Cu sgomot va cădeà schelăria de lemn și va putrezi în țară străină; înjosit va ajunge splendidu-i trup, din care netrebnice scânduri și grinzi se vor face; sgomotoase vor sunà ferăstraiile împărăștiindu-i alba pulbere care ridicată poate de vânturi, va mai întoarce măcar o parcelă din el, în țara lui.

Mari, bătrâni și aproape de cer ca și dânsul, trebuie să fie acum melezii, terebinții, chiparoșii, pe care i-a lăsat acolo. Lungi și rămuroși poate unii au căzut la pământ, tremurători și sonori cântă poate alții, înfiorați de glasurile ce vin din pustiuri, dar și ei vor cădeà la rândul lor, când viața ca un val obosit deabià își va mai puteà scrie ultimul cerc, ce se va sparge de țărmașul morții.

Grinda sfântă, ce sprijinià splendoarea templului Ierusalimului, nu va mai ajunge nici unul, căci biblicile vremuri au apus; nici scândura prețuită ca să slujească drept sicriu faraonilor, căci faraonii au trecut și ei de pe pământ, intrând cu toată seminția lor sub albul portal al piramidelor...

FLOAREA DE ALOES

FLOAREA DE ALOES

Întâiul pas pe care îl faci într'o casă străină, te înfioară. Neprietenos răspunde ecoul și umbra ta se zugrăvește stranie pe pereții albi. Vieța statornică are tainele ei, îmbătrânitul disc al soarelui, ce apare și dăinuește anumite ceasuri la ferești, luminând tot altfel lucrurile, le dă o șlefuire, un lustru, cu care ochii tăi se deprind și fără de care nu pot fi veseli.

În pridvorul tăcut, știi că în cutare anotimp, ca să lumineze perdelele verzi de frunze, albastrul va înflori strugurii de glicină; treptele scării de piatră, de le vei coborî, presimți ce mireasmă o să te întâmpine; de vei ridică ochii peste marginea verde a stratului, ți se va părea firesc că în aer joacă pulberea de aur a stânjenilor; de te vei întoarce spre răsărit, floarea soarelui ce poartă un nimb în jurul ei, nu te va miră că o biată floare îți arată imaginea soarelui pe pământ...

Dar eu, nu le puteam ști acestea la vârsta mea și intrând în casa străină pe care o cumpărase tata, cu tot cuprinsul și gospodăria ei, am resimțit-o fără să vreau dela întâiul pas pe care l-am făcut trecând pragul...

El însă erà vesel și sgomotos, căci omul de afaceri nu are timp să viseze și nu se poate înduioșă. Ținându-mă de mână el nu-și da seamă că visul și cu banul intrau la olaltă, nu știà că duce visul de mână...

○ femeie bătrână, într'un clinchet de chei, ce parcă erà însăși vremea ce închisese ușile tuturor fericiților după ea, ne întâmpină cu un pas abia simțit. O umbră ghemuită, ca motanii negri ce-i vedeam întovărășind zânele rele în cărțile mele de povești, se zugrăvì pe parchet și un glas îndepărtat ca și cum ar fi venit printr'un zid, îngână :

— „Am adus cheile“.

Și mănunchiul de chei, sunător, își zugrăvì și el umbra ca un buchet de alge vii.

Afară, în dreptul ferestrelor mari, deschise, un stol fulgerător de porumbei trecù umplând cu freamătul aripelor odaia. Păsările acestea ce părăsesc grabnic casele când presimt că vine moartea, ca să revie apoi cu grămada, când doliul a fost dat jos de pe ziduri, nu-și mai găsiu astâmpăr.

Tata, nepăsător, luă cheile și deschise cea din-tâiu ușă, trăgând'o sgomotos după dânsul. Eră un iatac, mobilat după moda veche, cu paturi mari de nuc așezate alături sub straja unui iconostas, în fața căruia candela de argint eră stinsă. Niște mătânii de chihlimbar, blonde ca aurul, uitate pe o mescioară de lemn de trandafir, adunau luminile. Tata le luă în treacăt și mi le petrecu râzând, în jurul gâtului, iar pietrele acestea moarte mă înfiorară cu răceala lor. Bătrâna dete perdelele la o parte și câteva molii cu sborul lunatic întinseră aripele lor ofilite ca niște scânteii ce stau să se stingă. O rază de soare pătrunse și învechi parcă și mai tare lucrurile. Mirosul ciudat ce-l au sertarele închise, se răspândi deodată, și nu știu pentru ce mirosul acela mi se părù mie că este însuși graiul lucrurilor, sufletul vieții deșteptate din somn.

Vremea își aducea aminte și acum vorbiă. Și trecutul în minutul acela parcă își puse încetinel mânele amândouă pe umerii mei ca și cum ar fi vrut să mă facă să îngenuchi. O privire de mustrare trecu în ochii bătrânei, care luciră o clipă cum lucesc geamurile aburite de ceață când aprinde cineva îndărătul lor un chibrit), dar tata nu luă în seamă acestea și după ce mai făcu odată ocolul odăii, frecându-și mânele cu mulțumire, deschise o altă ușă.

Scoarțe și chilimuri vechi în fel de fel de ape, flori culese cu răbdare din grădini imaginare, arabescuri ciudate cusute în fir și în râuri de mărgele, crini uriași și garoafe de sânge se îmbinau, maci purpurii își revărsau somnul din potire. Asurzii pașii nu treziau un sgomot. Un policandru uriaș atârând de tavan învăluit într'un hârzob alb prin care prismele de cleștar jucau curcubeie, oscilă încet și în aceeași clipă stolul porumbeilor trecu din nou fulgerător, zurgăvind o goană de umbre pe zid.

Dintr'o ramă de mahon, un boer bătrân cu ișlicul pe cap, cu privirile ascunse sub sprâncelele stufoase și ținând în mână un șirag de mătănii de chihlimbar ca acelea pe care le aveam la gât, mă urmări cu ochii. Erau mătăniile lui, de bună seamă, și fără să vreau, ca îndemnat de cineva, mi-am ridicat repede mâna să le scot. Firul pe care erau adunate, fiind vechiu însă, poate; sau cine știe ce ascunsă putere a lucrurilor care își aduc aminte și vreau să ne pilduiască; se rupse și deodată boabele se rostogoliră sonore pretutindeni, pe sub divanurile și jețurile vechi, încremenind unde ajungeau ca niște fărâməturi de soare. Tata strivi însă una cu piciorul, gonì alta înaintea lui — și trecurăm în altă odae.

Luminoasă și albă, cu masa ei de stejar întinsă, împrejurul căreia stau cele douăsprezece jețuri goale, sofrageria parcă își așteptă oaspeții. Intr'un bufet încăpător, faianțele vechi și sticlăriile groase de cleștar răsunau ușor. O pendulă veche își scria umbra lanțurilor cu greutate pe pereți. Tata dete la o parte un jeț, stricând simetria ospățului la care doar numai umbrele veniau să se mai așeze, deschise sgomotos bufetul, prețui parcă ce eră într'însul, cântări o clipă greutatea argintăriei, înflorită cu ghirlânzi de foi și păsări, cătă de aproape la monogramele vechi săpate pe ele, desfăcù în treacăt giulgiurile de in, albe ca zăpada, ce stau frumos orânduite; și aruncând încă o privire de stăpân peste toate, mă luă de mână și eșirăm într'un balcon.

Aerul curat al văzduhului, care nu-i al nimănui, mișcă în jurul nostru. Fire albe de funigei călătoriau, sălciile din luncă mișcau la răstimpuri, o vie pe rod văluriă străluciri albe de spumă întorcându-și frunzele în bătaia vântului. In straturi florile neîngrijite de nimeni erau moarte de mult. Arbuști străini, sălbătăciți luaseră forme ciudate și numai un lămâiu, scăpat prin cine știe ce întâmplare, înveseliă cuprinsul cu fructele lui galbene.

Din spre livadă un miros de roade putrezite

pe ramuri, alergă; și aproape în acelaș timp un nou raș se strecură drept soare, adumbrind priveliștea. Umbra îmi întunecă sufletul din nou și veselia mea înfiorată de aerul curat, pieri. Aplecat pe marginea de piatră a balconului tata însă își scosese un carnet și făcea socoteli, prețuia poate rodul viei și nu vedea cu câtă întristare și cât de străin îl privia colțul acesta de natură pe care nu-l înfăptuise el.

Bătrâna rămasă jos, lângă marginea treptelor, în așteptare, ca să nu i se vadă gândurile ori lacrimile din ochi, se aplecase asupra unui arbust și-l desrobiă de mrejele urzite de omizi. Albe, firele se desprindeau și sburau în aer, rădeau aproape pământul, și înălțându-se apoi iarăși, se aninau unde le ducea întâmplarea. Arbustul desrobit de mâna bătrânei își tremurà încet foile și numai târziu, târziu de tot, am știut că arbustul acesta misterios ce stă așa de timid și zgribulit la capătul scărilor, învăluit de alba mantă a omizilor, era un străjer care își aduce aminte, un simbol tăinuit, un copăcel de *aloes* care nu înflorește decât la o sută de ani odată.

Sfios și trist stătea lângă bătrână, ca măsurându-se în vârstă amândoi, ca doi prieteni vechi ce au aceleași amintiri, dar care tac așteptând să-și deschidă sufletul când va veni timpul; u-

nul odrăslind o floare ca o pară de foc, singura și cea de pe urmă floare, cealaltă fărămându-și învechita-i formă de lut în care au stăruit atâtea simțiri.

HEFAISTOS

HEFAISTOS

— Incendul unei fabrici de panglici —

Ciudat, fantesist și proteiform e focul. Joacă deasupra mlăștinilor în vâlvătăi albastre, înșelând drumeții rătăciți; tremură aureole viorii deasupra comorilor ascunse, își prelungește viața în fosforescențe, închizând'o în putregaiuri, se urcă în stea și se coboară leneș pe suprafața oceanelor, mijește tihnit aprinzând lumini trandafirii la gura vetrelor, arde ascuns și înflorește în roză uriașă deasupra craterelor vulcanilor, se furișează în zigzagurile fulgerelor albastre, știe să fie uriaș precum știe să fie și scânteie, îi place să se facă temut precum a adorat să fie și divinizat dela începutul vremurilor.

Acelaș și divers, fie ascuns îndărătul ochilor noștri sau după colțurata imagine a unei stele, metamorfozat în flacără sau în mare de jăratec, în rază sau scânteie, el tot Hefaistos este, fiul strălucitorului Zeus și al mult geloasei Hera.

Eu l'am iubit ca unul căruia îi sunt drage strălucirile, am stat de multe ori de vorbă cu el până în târziu la gura sobei în serile de iarnă ascultându-i mitologicele legende, și, deși într'un moment dat mi-a fost potrivit și mi-a acoperit cu cenușă tot ce am avut, eu îl urmăresc cu drag și în cel dintâiu luceafăr care se aprinde seara și în sfișoasa scânteie ce o aruncă licuriciul.

Cu drag îi urmăresc prin ziare isprăvile, căci Hefaistos colaborează regulat în marile cotidiene variindu-și la infinit înflăcărata lui proză.

Vara hoinărește prin păduri așa urât și schiop, cum a fost înzestrat de Hera, aprinde ici o pădure ca să-și lumineze drumurile înoptate, întinde un covor de jăratec peste o miriște, urcă greoiu povârnișul vreunui vulcan și scormonind în cenușile reci, suflă cu grijă în cel din urmă tăciune ce stă gata să se stingă, întârzie în cine știe ce esle părăsite și aprinde, jucându-se deasupra capului unui copil adormit, o aureolă, și câte nu face el, întunecatul călător.

Când vine iarna însă îl prinde se vede urâtul și aducându-și aminte de Pandora pe care a născut-o se furișează în târgurile mari, caută cu deamănuntul, pătrunde din casă în casă, lăsând pretutindeni în vetre o mână de jăratec lucitor, prin mii de hornuri își scrie numele cu arabescuri de fum pe cer, în nalte coloane se înalță.

în străvezii pânze se risipește, în diafane și molatece valuri se așterne.

Urât cum e însă și sătul de neagra lui față plină de funingene, văzând atâtea frumuseți și străluciri prin vitrine, de multe ori îl apucă și pe el dorul să se gătească și să-și mai împodobească o clipă zdrențuita lui tunică fără mâneci cu câteva panglici multicolore ori cu alba spumă a unor dantele...

Și așa trecând mai eri pe dinaintea unei fabrici unde un norod întreg de fete lucră cu zor, care aplecate pe războaie, care depănând lungi fire de lumină colorate, care așezând în clituri fel de fel de stofe, una mai frumoasă decât alta, Hefaistos se oprì cu drag și privì la ele.

Fetele însă neștiind cine e ciudatul musafir, abia își ridicară capul de pe războaie și își căutară de lucru înainte, aruncând câteva glume...

Strălucirile și luminile pe care le mânuiau, curcubeele cu care se jucau luminând și întunecând treptat cuprinsul, lungile fire de aur și de argint pe care și le prindeau în plete și la cingătoare, felurimea de panglici prefăcute în funde și în cingători ce le împodobiă tinerețea cu un fast mincinos ce nu erà al lor și pe care trebuia să-l părăsească odată eșite din fabrică, le făcù să privească batjocoritor la urâtenia celui ce erà stăpân pe toate strălucirile.

Trist privi singuratecul zeu și figura lui se crispă o minută de durere căci înțelese din ochii luminoși ai fetelor ce însemnează să nu te înfățișezi sub forma unui Adonis și mânia lui se acoperi de o licărire trecătoare.

Cald, ca venit din gura unui cuptor, un suflu atunci alergă prin ateliere, mișcă panglicele toate și făcù ochii fetelor să se ridice spre străin.

Și deodată în punctele acelea negre și albastre, verzi și aurii, în rotocoalele acelea prin care privește vieața, în vitraliurile acelea colorate ale fetelor ce se ridicaseră din nou spre Hefaiostos, o spaimă trecù.

Din negru și întunecat ce erà trecătorul, din anonimul și fumuriul străin, o pară de foc stătea acum înaintea lor și se cumpănià, căutându-și mersul...

Și din vii și strălucitoare ce erau panglicele înainte, mai vii și strălucitoare deveniră, din colorate și luminoase ce erau curcubeele de funde, mai luminoase și colorate se aprinseră, din licăritoare și iradiante ce erau firile de mătase întinse pe războaie, mai iradiante și licăritoare fulgerară...

Prin toate ferestrele deodată se înalță Hefaiostos sub formă de flacără și privi întunericul de afară, luminând cu scânteii, zăpada căzută de curând. Grăbit apoi alergă prin ganguri, săltând

urcă în goană treptele scărilor, cu mii de aripi bătù zidurile ca și cum s'ar fi înădușit, își încordă puternicii umeri și ridică acoperișul, eșind afară pe sub streșini, în mii de limbi de foc, ca să caute aer și să respire.

Aerul însă pătrunzând, răzbì înapoi norii de fum și șagalnicul zeu cu toată obișnuința plămânilor lui încercați, simțind că se covârșește, își înfipse creștetul și ridicând cu totul coperișul eși afară sub cerul liber uimind cu strălucirea lui nenumăratul norod al celor de sus ca și al celor de jos care se adunase ca să-l privească.

Impodobit ca pentru o sărbătoare ieșià acum cel ce își petreceà viața mai mult sub pământ, fluturând mătăsuri roșii, verzi și albastre, își arată multipla ființă cu multicolore panglici înodate în plete, își scutură capul, cu mâinile pline de funde, pe care le aruncà în ploaie de artificii, se proiectă deasupra zidurilor suflând un nor de fluturi și de scânteii pe nări și pe gură, își afirmă necăjita-i ființă fetelor ce nu știau ce străluciri dormiau în sufletul lui.

Serpentine de flăcări și confetti de scânteii algerară, veniră înapoi atrase de marele suflu al celui ce respiră, bogate căzură din nou, ca un deluviu de decorații în întuneric.

Cuprins ca de un ultim orgoliu de podoabe inutile, cel batjocorit de fete voià să arate lumii

că prin puterea și voința lui însăși, răscolind jăratecul ce doarme în sufletul lui, poate eși și se înălța atunci când vrea sub marele cer liber cu fantasmagorii de lumini, de umbre, de culori, de nuanțe, de forme și de păreri pe care nici un atelier, unde sute de mâini ar lucra la un infinit de războaie, nu poate nici pe jumătate să i le pue împotriva.

Cu panglici și funde de foc, cu umbre de catifea și cu dantele de fum cu mlădioase volane de pară și cu mișcătoare guipure de scânteii, cel jignit în urătenia formei lui de om și eternității lui de zeu își aruncă acum sfidarea trecătorilor Adoniși cari dacă n'ar fi avut nemișcata oglindă a binevoitoarelor ape în trecut, nici a rotundelor bucăți de sticlă colorate ale prezentului, nu ar fi putut lua cunoștință nici odată de frumusețea lor trecătoare și nu ar fi știut că există.

MORFINĂ

M O R F I N Ă

Dulce liniște, leagăn moale așternut, cuib vă-tuit în care își dorm sunetele somnul cu drag, imperiu catifelat unde écourile stau așipite ca amintirile într'un suflet ce a renunțat la vieață, numai tu ești mare și dulce, liniște!

Tu ești un prag îndoliat, un hotar nevăzut, un pridvor tăinuit spre împărăția morții.

Și când sufletul n'are nimic de așteptat, când balanța ascunsă care stă în noi ținând pe tale-rele ei deoparte dragostea și de cealaltă ura, se mișcă pe axa ei de aur și prinde să se plece într'o parte, când trupul e dolent și suferă într'atâta încât îi întunecă puterea cugetării, cât de mult râvnim noi atunci spre tine și ce balsam fermecat ești tu liniște.

Și o singură lacrimă de otravă mi le-a dat toate acestea. O durere chinuitoare mă culcase în pat, dar durerea sufletului eră și mai mare, căci durere mai mare decât a geloziei nu poate să existe, simțire mai josnică nu poate să fie.

O singură lacrimă de otravă mi-a redat pacea. Ca un sunet misterios și adormitor ce ar trece prin subterane, așa lacrima aceea s'a întins nevăzută în mine. La infinit vibrațiile ei s'au întins și au călătorit în râul roș ce curge neconținut și nu mai are astâmpăr în noi, și vieața mea, tot ceia ce mă alcătuește pe mine, toată zămislirea mea de lut, muiată în lacrimi ori desfătă de bucurii, a tăcut încetul cu încetul pentru câțva timp...

Un fulg ușor sunt acuma, un puf de floare dezrobot de o bătae de vânt, un funigel mlădios care alunecă în spațiu și infinitul albastru e al meu, sunt cucerit de dânsul, și mă las dus de puterea neînvinsă ce mă atrage. Ambițiile au tăcut, pagina începută cu litere mărunte, eroglifele dureroase, inventate de noi spre a ne putea chinui și mai tare, semnele acestea în care ne putem spune toate durerile și toate ironiile, pagina aceasta în care mărturiseam durerea lașă către tine, mi se pare o copilărie, și decorul odăii ce mă împresoară, o haltă unde m'am aciuiat o clipă, ca un călător obosit de un lung drum în așteptarea eternei plecări. Peste un geam lipsit de perdele, o prostire albă atârână

rigidă ca un giulgiu ; prin celălalt se vede turnul unei biserici sinistre în care un clopot cu glas straniu plânge dimineața și seara. Nici o mobilă în afară de patul în care zac și o masă lungă, plină de cărți și hârtii. Și ochii mei adumbriți de pleoapele grele de somn, le deslușesc toate fără să privească. Pe fondul sumbru al închipuirii refac viața ca în toate diminețile. Pe piața din jurul bisericii căruțele pe două roți ale lăptarilor vin cumpănindu-se, cai chinuiți, unii albi ca îmbăiați într'un prisos de lapte, alții ducând după ei un mânz cu picioarele fragile, bot lângă bot, au poposit acuma și se privesc cu ochii lor dulci și buni parcă s'ar recunoaște, ca niște vechi tovarăși de suferințe. Glasurile lăptarilor urcă din stradă, o femeie bătrână și-a așezat samovarul de tinichea, și taifasul începe. Acum părintele somnoros, înseamnă și el aerul dimineții cu o pată neagră și deschide ușa bisericii. Câteva lumini sclipesc și fulgeră pe aurul dela icoane, și în turn, sus, clopotul își deșteaptă limba și plânge.

Dar cinevă parcă a tras o cortină sumbră pe care aleargă o isvorîre vertiginoasă de stele viorii. E somnul care și-a deschis neagra strungă și a dat drumul sclipitoarelor lui constelații ca să-mi farmece ochii obosiți, e somnul cu prun-dișul lui de nestemate, care vine să mă momeas-

că cu miile-i de ochi fascinători, e căderea în împărăția neagră a morfinei.

Și mi-e dulce intrarea aceasta în neființă, căci nimic nu mă mai doare, nici trup, nici suflet, nici ceea ce-a fost, nici ceia ce este...

Și negrul în alb s'a preschimbat.

Un infinit câmp de ninsoare pe marginea unui fluviu uriaș pe valurile căruia ghețarii lucitori șlefuiți ca niște oglinzi, culeg priveliștele în treacăt și dispar cu ele pe cursul apei la vale. O tăcere năsfârșită și vânăta de amurg învăluie orizontul și parcă zăpada pe alocuri s'a îndulcit cu viorele. E vânățul frigului, nuanța dragă crivățului în oarele nostalgice ale amurgului. Și pe întinderea aceia polară, doi copii cu bucle aurii au descins de pe un ghețar albastru și au pășit cu picioarele lor micuțe pe feciorelnicul așternut de fulgi albi. Un râset clar, ca nota unui zurgălău de cristal a sunat și copiii amândoi cu mânilor micuțe au prins să încropească un bulgăr de zăpadă. Și bulgărul crește sub mânilor lor, fulgii albi se lipiau ca aluatul și ei îl împingeau cu zor până se făcù cât dânșii de mare. Pe cer nici o stea nu se ridică, deși amurgul stăpâniă acumă. Nici o lacrimă de aur nu-și răsfrângea lumina în ghețari. Și cum vioriul umbrei crește, bulgărul de zăpadă sub mânilor copiilor deveni luminos, lăsând o dungă fosforescentă pe unde

'și purtă rotundul. Miliarde de scânteii ca niște diamante prinseră să joace pretutindeni, și un început de ziuă se desfăcù parcă dinăuntrul bulgărelui. Vioriul amurgului îndulcit nu mai aveà nuanța buzelor arse de sărutări, ci se făcuse limpede, rece și străveziu aproape. Și bulgărul de ce creșteà, de ce devenià mai luminos. Ai fi zis că o flacără vie s'ar fi aprins înăuntru, căutând să arate calea copiilor. Și cum mergeau cu bulgărele lor luminos, deodată marginea orizontului se apropie și cerul se lumineà în partea aceia. Apoi copii dând un râset clar, împinseră bulgărul cu o ultimă sfortare și dispărură ca prin farmec. Orizontul se scufundă și bulgărul luminos și rece urcă pe cer, iradiind câmpiile și fluviul cu alba-i lumină lunară

Surdă însă durerea a reînceput, și alba câmpie peste care lucià recea lumină a bulgărelui preschimbat în lună, ca un sul desfăcut, s'a strâns din nou. Vieața și cu ea odată durerea ațipită reîncepù. Ca un licuriciu într'un tufar întunecat, gândul se aprinse și el și dorul mai chinuitor decât durerea, mă făcù să tânjesc iarăși după otrava ce dă liniște.

Neagră împărăție, în care ecourile dorm ca într'un culcuș vătuit, ce dulce ești tu!

Fantastică otravă, care călătorind prin râul roș

ce-și mână valurile în noi neconținut, poți să prefaci dintr'un bulgăre de gheață un astru mort, să strivești vânătorul viorelelor pe albul imaculat al zăpezii, să amorțești durerea ușor ca și cum ai pune un deget pe marginea unui clopot, de ce ți-ai curmat puterea?

Sinistră odaia în jurul meu își precizează conturul, rigid atârână giulgiul aninat de fereastră, și trist îmi surâde sărăcia goalei încăperi. Revăd din nou fila albă cu scrisoare mărunță pe care am început'o, și un dor nestăpânit de a mă scula și a scrie ce simt, mă chinuește. Dar durerea mă ține locului, și chipul tău îmi revine în minte, și inima mă doare, ca o rană peste care-ar bate vântul...

Și am întins din nou mâna spre otravă, spre acul fermecat care desleagă de viață, care te ține ca un fulg pe prăpastie și te face să călătorești în infinit, ca o petală smulsă de vânt. Și dacă durerea trupului a amuțit din nou, lumina aceea slabă ca a unui licuriciu într'un umbrar întunecat, a luptat și a rămas vie. N'am mai putut visa, n'am mai putut dormi. Dar ușa s'a deschis, un freamăt de mătasă a foșnit în casă, și ceva cald, dulce, alinător, mai dulce decât somnul și decât moartea mi s'a așezat pe frunte și mi-a luat durerile. Un parfum cunoscut s'a împrăștiat

în jurul meu, și pieptul mi s'a ridicat să-l soarbă adânc, ca pe un balsam.

O suflare caldă mi-a atins pleoapele, și binefăcătorul somn a reînceput.

*

Și se făcè că acum eram somnul însuși. Din roșii și transparente petale de mac, alcătuisem parcă un potir ,plin până în gură de sânge, care se legănà încet, la marginea unei holde de grâu. Blondă erà marea de capete și eu singurul punct care chemà ochii, singura floare ce închideà în sânul ei hodina. Blondă se plecà marea de spice care închideà vieața și speranța zilelor de mâine, și spre mine, ca spre un lucru netrebnic, nimeni nu privià. Ele legănau vieața și eu închideam somnul și moartea... Și s'a făcut că o fată frumoasă a venit, o fată pe care o mai văzusem undevà în viața mea rătăcitoare, și privind cu dispreț spre imensul lan unde se legănà marea de spice, spre potirul meu fragil și plin de sânge a alergat și pe mine m'a ales din atâtea mulțimi. Purpură s'a aprins lumina în cuibul meu de petale, negrul somnului erà purpur în floare, și moartea zâmbià pe marginea potirului. Lugerul frânt s'a clătinat și floarea ce eram a resimțit viul și îmbătarea vieții lângă căldura unui sân,

și s'a îndurerat că nu poate prinde trup ca să aibă brațe și să poată îmbrățișa.

Dar mâna ce m'a rupt de pe luger, m'a ridicat până la înălțimea unei guri rumene și m'a sărutat îndelung.

Și rumănul gurii aceleia care m'a sărutat prin somn, roșie ca pătată de sângele macului, l'am văzut deasupra mea când m'am deșteptat. Și fără de voe am strigat atunci ca un reîntors de pe un alt tărâm. Nici trup, nici suflet nu mă mai durea, și am revenit la viață, ca să visez cu părere de rău totdeauna la clipa aceia, când un foșnet de mătasă a sunat în casă, și o mână mai alinătoare și mai dulce decât moartea și somnul mi s'a pus pe frunte...

Dulce liniște, leagăn moale așternut, cuib vătuit în care-și dorm sunetele somnul cu drag, imperiu catifelat unde ecourile stau ațipite, unde ești tu și pentru ce nu te mai găsesc nicăirea!

JERTFA

J E R T F A

Ca o floare erà fata împăratului între florile ei, și flori de câmp ori flori rare de grădină, toate 'și întorceau fața spre dânsa ca spre o stăpână. Și unde odrăslește pământul flori și ramurile copacilor urzesc umbră, acolo se aciuiază și cuiburi, și toate gângăniile se strâng, ca să aibă soarele pe ce-și împrăștià razele, și oglinzile acelea pe care le-a lăsat Dumnezeu omului: ochii, să le poată răsfrânge în ei și să se veselească.

Naltă și sveltă, pe unde treceà, vântul aveà grijă s'o ia înainte și aplecat pe gura scorburilor, să-i cânte ca dintr'un naiu uriaș tot soiul de melodii. Cucii își amestecau și ei nota lor stingheră, gheonoele băteau și ele la răstimpuri măsura, măruntele păsări împrăștiiau cascade de triluri. Gângăniile mici, fărâmurile acestea de nestemate împrăștiate pe fața pământului, urcau încet pe poala rochiei ei albe și încremeniau locului, împodobind'o ca niște juvaere. Rândunelele și

lăstunii o înconjurau în cercuri nebune, împropătându-i aerul cu aripele lor. Miresmele o întâmpinau pretutindeni, darnice florile se întreceau să-i arunce o podoabă.

Și ea erà fericită ca într'un rai, în preajma atâtor minuni.

Haine alese aveà și podoabele după haine și după lumină și le alegeà din grădină. Din ramuri și flori își întregià gătelile. Dar într'o zi, cum erà îmbrăcată într'o rochie galbenă ca aurul curat, plecată pe marginea unui havuz în apa căruia se oglindia de obicei când își potrivii florile, rămase nedumerită, căutând în mănuchiul cules ce floare i-ar sta mai bine și s'ar potrivì cu rochia ce-o purtà .

Cercă albăstrele și cicori, dar după ce se oglindì în apă, le aruncă.

Alese apoi o floare de leandru cu miros amar, dar o aruncă și pe aceasta, căci erà prea roză.

Prinse un mac cu inima neagră, dar nici macul nu se potrivì.

Alese apoi o gherghină, dar prea erà înghețată și fără de mireasmă.

O pată roșie ca sângele ar fi trebuit, un roș puternic și scânteietor, și aruncând mănunchiul, cercetă grădina cu deamănuntul doar o găsi ce-i trebuia. Din strat în strat, păși purtându-și umbra mânei albe peste flori, pe răvare se a-

plecă, dealungul ostrețelor trecù dar nicăiri nu găsi pata de sânge ce-i trebuia.

Spre stratul unde știa că-s trandafirii merse, căci forma aceasta i se arată în minte, forma aceasta i-ar fi trebuit, trandafirul ar fi mers cu haina ei. Dar pe locurile acelea numai trandafiri albi erau pe lume și ei o pată de sânge îi trebuia.

Obosită atunci, se așeză lângă o fântână și visă la podoaba ce n'o găsiă nicăiri. Nălucitor gândul acesta îi revenia în minte. În umbra pleoapelor lăsate, o pată rumenă se făcea și floarea luă trup, se clătină pe o ramură numai să întindă mâna și s'o frângă. Dar când să ridice brațul, visul se destrămă și floarea nu eră nicăiri.

Și așa, ziua chinuitoare trecù și mai chinuitoare veni noaptea.

Cu cercuri viorii sub ochi se trezi a doua zi, mai ofilită se deșteptă a treia zi, iar peste o săptămână nu mai fu de recunoscut.

Floarea, roșia floare, pata de sânge ce trebuia să se îmbine cu galbena haină ca aurul, un trandafir roșu îi trebuia.

Și dacă a priceput împăratul că i se ofilește odorul văzând cu ochii, a trimis crainici în toate părțile lumii, să caute ceia ce eră cu neputință de găsit. Grădinile nu aveau așa minune; codrii, nici ei; câmpurile, nici atâta. Dumbrăvi și sihă-

stria au cercetat, înșelătoare culori i-au chemat pretutindeni, amețitoare miresme i-au făcut să năzuiască, dar zădarnice toate au fost, căci așa floare nu se găsià nicăiri, și unul câte unul, s'a întors să-și mărturisească neputința.

Și somn nu mai aveà acum biata fată. Ca o nălucă treceà printre flori, urmărindu-și visul ei. Ceasuri întregi stătea pe colacul de piatră al havuzului și privià în fundul apelor limpezi, ca și cum, din fundul apelor aveà să răsară minunata floare. Arar, soarele scăpătând o înșelà, aruncând o rază de sânge pe un nufăr, dar raza pierià și nufărul se legănà galben la față ca și dânsa.

Și mâhnirea ei cuprinsese parcă și toată grădina. Glumețul vânt nu mai cântà în naiul scorburilor, gângăniile nu mai urcau pe poala rochiei ei să încremenească asemeni unor juvaeruri; rândunelele și lăstunii își abătuseră sborul aiurea.

Și dintre toți câți erau pe lângă curtea împăratului, mai mâhnit de jalea bieteii fete, era un tânăr grădinar cu părul bălai și cu ochii limpezi ca două cicori.

Văzând'o cum se stinge încetul cu încetul, și cum nimic n'o mai poate abate din visarea ei, se ofilià și el, visând, cum ar puteà să găsească floarea nevăzută să i-o dea domniței lui.

Și cum visă așa, îngrijind florile, într'o zi, altoind niște trandafiri, se împunse la un deget, din nebăgare de seamă, și o lacrimă roșie de sânge căzù în inima unei flori albe, ca un răspuns visului ce-l urmăria de atâta vreme. Un zâmbet de mulțumire îi lumină fața pală, și, ca și cum ar fi găsit o comoară, rupse albul trandafir, și ca într'o cupă, își stoarse tot sângele din deget în el.

Roșu, strop cu strop, se făcèa trandafirul, petală cu petală se împurpură și de ce se făcèa el mai galben la față, de ce mai purpur și mai frumos se făcèa trandafirul. Și când n'a mai rămas o foaie albă în el, ci s'a făcut totul ca o rană deschisă, el și-a legat rana lui dela deget și alergând într'un suflet pe subț ramuri, merse și îngenuchiă lângă colacul de piatră al havuzului unde stătea fata privind mâhnită în fundul apelor, și-i întinse minunea, ce n'o aflase nimeni încă și nu se putea găsi nicăiri.

Ca dintr'un vis deșteptată, fata privi, întinzându-și palidele mâini spre dânsul. Nesigură își întinse mâinele ca și cum i-ar fi fost teamă că vedenia aceasta să nu dispară ca multe altele. Iar când degetele ei atinseră trandafirul, când pipăi adevărul și simți mirosul care urcă din parfumată cupă, atunci genele îi bătură prelung

și fața i se împurpură și ea, ca și cum floarea îi împrumutà sângele ce-i pierise din obraji. Tremurătoare duse atunci floarea la gură, apoi sărutând'o prelung, dete fuga spre palat lăsând în urma ei ca o dungă la lumină...

Vesellie mare a făcut atunci împăratul și în seara aceea, în fața curtenilor uimiți, crăiasa îmbrăcată în rochia cea galbenă ca aurul, apărù, cu roșul trandafir prins în dreptul inimii. Roșu ca o pată de sânge lucià trandafirul și galbena rochie se luminà de punctul acela ca de o minune. Căpătase galbenul farmec în sfârșit și se întregise așa, cum îl visase ea în visurile ei.

Și de atunci numai trandafiri roșii voi să poarte domnița, poruncind grădinarului ca în fiecare dimineață să-i aducă unul.

Și în fiecare zi, mai ofilit, mai palid, mai lunar, venià tânărul cu ochii albaștri ca două cicori și cu mâna tot mai tremurătoare, îi întindeà trandafirul pe care strop cu strop îl împurpurà cu sângele lui neștiut de nimeni.

Mai palid, și mai lunar pe zi ce merge venià, întinzându-i ca într'o cupă vieța vieții lui, iar fața luà potirul însângerat și nici nu căută la el.

Albă și rumenă se făcuse acuma ea, și vieța îi revenise în ochi și pe buze, trecând parcă de pe marginea trandafirului pe marginea gurii ei.

Și tot mai alb și mai lunar a venit cel ce se jertfiă, până ce într'o zi scăpând potirul de sânge s'a năruit la picioarele domniței.

DIN TAINELE LUNII

DIN TAINELĂ LUNII

Vezi tu, povestea Enric, pe o noapte ca asta a murit tata...

Eră lumină afară ca ziua, contururile se deslușiau uimitor de limpede și casa noastră albă părea ca de marmură făcută.

Nici un pic de vânt nu bătea și toate cele aveau o încremenire stranie de decor zugrăvit, care dela o vreme te făcea să clipești din ochi fără să vrei, ca să te asiguri de realitatea lui. Un liliac mișcă din când în când o umbră viorie care apărea și dispărea pe pereții casei. Apoi o privighetoare cântă, voind parcă anume să arate cât de nețărnută eră tăcerea ce stăpâniă.

Din cuibul roș al bujorilor ce păreau niște potire de sânge, câțiva fluturi se ridicară buimaci de somn, ca înșelați de un zor de ziuă. Privighetoarea își fărâma trilurile și muțenia în urma lor se întinse mai ciudată, mai ireală și mai nemărginită.

Lumina rece a lunii, cercetătoare și curioasă, pătrunde pretutindeni și în discul ei alb, ca alipit de ochiul unui geam, semuirea de om ce privește totdeauna pareă că pândește pe cineva nevăzut.

Albă și rece, pretutindeni lumina ei crește, părăsiă hotarul de umbră pe care îl ajunsese și apoi sporită, ca de o nouă putere, ca de o altă năvală de valuri ce-o împingeă din urmă, ajungeă din nou hotarul atins cu o secundă mai înainte și ca valurile nevăzute care împinse de fluxul mării înfloresc o dantelă albă de spumă, înfloriă și ea o horbotă argintie și se retrăgeă din nou ca să revie iarăși.

Urechia nu prindeă nici un susur din năvala aceasta mută de valuri de lumină, ce înaintau ca mergând, conștiente de hotarul ce aveau să-l atingă, luna își adumbriă sunetele și cu toate aceste lumina asta rece trebuiă să cânte, împingând înaintea ei noaptea ce se statornicise printre flori ce se aciuiase printre firele de iarbă, ce dormită printre grăunțele de nisip așternute pe alei...

În iatacul lui, tata, străin de cele ce se petreceau afară, ceti până târziu și apoi stinse lampa.

Prichiciul ferestrei singur rămase luminat de o dungă argintie în minutul acela. În odaie, din

preajma punctului de foc ce se stinsese, noaptea crescù cuprinzând varul.

Cât timp putuse să treacă din clipa aceea și până ce am văzut umbra lui uriașă umblând după el pe zidul alb de lună, nu-mi pot da seamă.

E sigur însă că ațipisem și eu și că noaptea făcuse o bucată de drum. Să fi fost spre miezul nopții, sau mai târziu, nu știu. Ceea ce mi-aduc aminte, e că erà de nerecunoscut. În lunga lui cămașă de țară, cu mânicile largi și învoalte, cu părul vulvoiu, așa îl revăd plecându-se pe marginea ferestrei.

Lumina lunii care trecuse acuma de prichiciul unde strălucia în minutul când tata stinsese lampa îi se așeză ca o mască de argint pe față și el, ca atins de lumina ei înghețată, se dete un pas înapoi, înfiorat, frângându-și în două umbra pe zid.

Și atunci, în mijlocul tăcerii aceleia albe și nețârmurite un urlet îngrozitor urcă.

Erà o plângere lungă care trezià ecourile mute, un glas sinistru ca un bocet care alergà înaintea luminelor, un lătrat întretăiat de suspine care urcă sub curba uriașă a cerului.

Cu capul dat pe spate, cu ochii sticloși ațintiți spre luna din discul căreia, ca alipit de ochiul unui geam, semuirea aceia de om, albă de nesomn, privește totdeauna, Tălpuș așezat pe pi-

cioarele de dinapoi, cu botul întins și rânjit, lătră ca și cum ar fi văzut pe cineva ascuns.

Eră cineva în cuprinsul acela alb, de bună seamă, o ființă fără trup ce plutiă în aer, un suflet poate ce locuise odată locurile acestea și se oprise uimit și priviă acum la casa noastră liniștită. Eră o existență întreruptă de moarte, cine știe, care clădise o casă pe pământ ca să se bucure, sădise pomi ca să-și adumbrească visa-rea, împrăștiase culori prin straturi ca să înve-selească uritul timpului și care reveniă să vadă ce clădise, cât de mari îi crescuseră pomii, ce deveniseră florile care îi erau drage.

Afară eră aceiași neclintire, numai se făcuse parcă și mai lumină. Valurile mute ale lunii, pe care nu le aude nimeni ce cântă, cuceriseră tot cuprinsul. Roua nopții căzuse și ea și firele de iarbă iradiau de străluciri. Bujorii singuri, atingându-și frunțile, se cumpăniau pe lugere voind parcă să-și verse sângele din potire. Și în neclintirea asta tata ridicând o mână palidă în lumină, precum și o mână de umbră pe zid, amenință spre câine. Glasul lui schimbat, răsună apoi strigând:

„Tălpuș!... Tălpu-u-uși!...”

Câinele însă, ca și când ar fi fost din piatră făcut și nu ar fi auzit pe nimeni, urlă înainte privind cu ochii lui sticloși văzduhul.

Și din senin, deodată, ca voind să alunge urletul acela de cobe, o undă de vânt trecu mișcând ramurile, erburile și florile. Un miros puternic de verbină se trezi, se înalță în aer, se împrăștiă pretutindeni și apoi suflul acela nevăzut ce se ridicase și trezise mirosul, descrescù, slăbi și contenì din nou, de ai fi spus că un duh a trecut, a vrut să spue ceva ce nu e îngăduit, să destăinuiască o taină, a mișcat somnul lucrurilor și a pierit.

Deschizând mare ușa dela tindă, tata ieși în cerdac.

Lumina, ca și cum cineva ar fi intrat cu o lampă în casă, dădù năvală, aprinzând fulgere pe o panoplie cu arme. Un ceas bătù, tânguitor și el, târăgânat și slab, dar câte bătù nu știu. Câinele însă își urmă lătratul și în cerdac am văzut atunci pe tata aruncând furios cu niște oale de flori ce stau orânduite pe marginea scărilor. Punctele albastre și roșii, viorii și galbene, cu cari erau deprinși ochii mei să le vadă la locul lor, amestecându-se între ele când bătea vântul, dispărură unul după altul.

Argintiu se întregi aerul în locul lor și pe marginea scărilor văzduhul singur își întinse culoarea. Și câinele își urmă lătratul...

Prelung, dureros și îngemânat parcă, urcă glasul, de-ai fi spus acum că sunt doi câini cari

urlă. Erau două glasuri ce plâneau în glasul acela, de-ai fi spus că unul chiamă și celălalt răspunde, că sunt două voinți cari caută să se potolească și să se învingă, două ecouri diferite trezite de acelaș glas, dar cari luau drumuri o-sebite. Ca două sticle lucitoare erau ochii lui și pe pământ nu erà nimeni totuși, nici în casă nimeni afară de noi, nici în văzduh alt cinevã nu se vedeà trecând...

Și cuprins ca de un fel de desnădejde că nu mai puteà să amuțească urletul acela de cobe care își plâneau durerea în două glasuri, înaintând ca un halucinat, cu lumina albă a lunii pe umeri și pe față, tata, trecând din nou pragul, merse drept spre panoplie unde fulgerau armele, luă un revolver, și eșind în cerdac, începù să tragă în câine.

Sgomotos detunăturile răsunară una după alta, dar Tălpuș ca și cum ar fi fost din umbră făcut, ca și umbra lui, și nu ar fi avut trup ca și ființa ce-i stătea la picioare, își întoarse capul, privi lung și duios în ochii celui ce trăgeà într'însul și urmă să urle.

Cinci descărcături răsunară și când cuprins ca de un fel de nebunie tata, pășind pe albul lunii, coborî scările târînd după sine umbra lui nemăsurată, și trase din nou; glonțul lovind

într'o piatră, sau întors de o putere nevăzută, îl lovì în tâmplă și îl întinse la pământ.

Și atunci, în lumina aceea mare și albă în care câinele urmà să urle, copacii și florile iarăși se plecară și acelaș suflu, se ridică, ondulă pe fața erbii, mișcă încă odată potirele de sânge ale bujorilor și dispărù ca un duh.

A PATRA PARCA

A PATRA PARCĂ

Harnice, posomorâte și sinistre torc cele trei surori la lumina lividă a opaițului ce le luminează. Severă ține una în mâna-i vestejită furca fatală cu lâna albă și neagră din care scapătă un fir de întuneric și altul de lumină; cu luare aminte învârtește cealaltă fusul neastâmpărat pe care vine să se cercuiască firul; implacabilă și nerăbdătoare așteaptă cea de-a treia cu ascuțita-i foarfecă gata să întrerupă deșirul.

O vorbă nu-și spun, căci ce-ar putea să-și spună? Un zâmbet nu schimbă, căci gurile lor nu-s făcute să zâmbească; o înduioșare nu trece în ochii lor, căci ele n'au vreme să se înduioșeze. În albul lor veștmânt, pe care joacă lumina albastrului opaiț ca pe niște giulgiuri, cele ce n'au cunoscut divinul farmec al tinereții, nici bucuria ce-o resimte frumusețea în fața oglinzii, nici reveriile dulci ce le dă amorul, torc înainte nesfârșita lână ce-o scapătă caerul înfrățind firul

de lumină și firul de întuneric pe care așteaptă să-l taie recele fier al foarfecei...

Sinistră toarce trinitatea aceasta la lumina o-paițului lor și nu știu că în casa în care stau eu au o a patra suroră, mai sinistră, mai hidoasă și mai implacabilă decât ele.

Ea nu toarce, ci dormitează toată ziua în întuneric cu perdelele lăsate, ținând la pieptul ei uscat și pe pleoapele ei vestejite somnul, acest frate bun al morții. Cu negru e îmbrăcată odaia ei, mirți funebri are în cerdac, făclii de ceară ard lângă icoane și jalnice tropare îngână în tactul mătaniilor de lemn sfânt ce le deșiră toată ziua.

Din cerdacul larg al casei însă, unde sta această a patra Parcă, Tătărășul vechiu își înalță colina lui plină de grădini umbroase cu pomi roditori și cu albe căsuțe care râd voios la soare. Flori roșii luminează ici-colo fereștile și parmaclăcurile, prietenoasele zorele îmbracă stărui-toare câte un foișor și vara ți-e mai mare dragul să privești cum amestecul acesta de alb și de verde ia cu asalt colina, voind parcă să vadă ce se petrece după creasta care mărginește cerul. Un drum alb șerpuește însă, se ridică pieptiș, se pierde la un cot după un pâlc de case și se arată din nou scriindu-și vadul alb până la poarta Eternității care-și profilează turnul bi-

sericii, înălțându-și crucea aurită ce adună ultimele raze ale soarelui.

Dimineața e tihnit șleaul, rari drumeți trec și în timpul acesta, Parca stă ascunsă și ea după geamurile cu perdelele lăsate; dar după amiază convoiurile se urmează urcând spre neagra poartă de unde nu se mai întoarce nimeni înapoi și atunci, ca furișată dintr'un mormânt, vecina, ținându-și mătăniile în mână, ese și se așează în cerdac între mirții ei.

O bucurie stranie îi luminează ochii și priveștița aceasta a morții o înviorează parcă și îi dă o nouă înfățișare de tinerețe. Cu o voluptate neînchipuită, își pleacă urechea ei bătrână și ascultă frânturile de marș funebru scăpate din alămuri ce le aduce vântul, ca o hienă adulmecă aerul, urmează și numără avidă prapurile, face parcă în gând socoteala pomenilor și, cu cât convoiul e mai bogat, cu atât și bucuria ei pare mai mare.

Din ce în ce mai mic, convoiul descrește, o umbră trece pe fața ei când dispare după case, cu nerăbdare se ridică în vârful picioarelor ca să-l vadă reapărând, atentă își pleacă urechea, să prindă și cele din urmă frânturi de sunete și, când convoiul și-a șters dunga neagră de pe drum, atunci ca în urma unei biruințe se așează din nou între mirții ei și urmează cu în-

chipuirea poate scenele ce trebuie să se petreacă la marginea gropii deschise peste care cad lacrimile celor ce și-au pierdut o ființă dragă.

Sunt zile însă când vântul nu aduce nici o frântură de marș funebru și atunci, la orele obișnuite când trec morții, ea nu-și mai poate găsi astâmpăr. Ca o furie își clatină funebrii mirți ca și cum ar vreă să deștepte moartea din ei, neliniștită se pleacă pe marginea vechiului cerdac și cercetează drumul, doar o vedeă un dritc cât de sărac, cu răbdare așteaptă până se împânzesc umbrele și, dacă vieța a fost biruitoare în ziua aceia, îmbătrânită parcă cu zeci de ani, se face mică, se imaterializează și se strecoară în casă ca o umbră, așteptând să se facă iarăși ziuă ca să poată vedeă negrele convoiuri trecând...

Iar Clotho, Lachesis și Atropos, cele trei posomorâte și triste surori, în timpul acesta, la lumina lividă a opaițului ce le luminează, torc înainte nepăsătoare, una ținând în mâna-i veștejită furca din care scapătă un fir de întuneric și altul de lumină, cealaltă fusul fatal pe care vine să se învârtească firul, iar cea de-a treia implacabila foarfecă ce va tăia într'o zi și firul hidoasei lor surori, întârziată prin cine știe ce întâmplare pe pământ.

SPOVEDANIA UNUI ORB

SPOVEDANIA UNUI ORB

O, ochilor, oglinzi divine, ce tristă și enigmatică rămâne o față când se lasă pleoapele peste voi. De aceea par absente și reci statuetele, pentru că nu vă au. Dela marginea negrelor gene lăsate peste globurile obosite ce nu mai pot reflecta lumina, începe nemărginirea întunericului.

Gene, voi sunteți întâia dungă a nopții, voi însemnați hotarul, voi străjuiți luminile și urmați a face umbră și după ce văpăile de dindărătul vostru s'au stins. Ca o streășină adumbrind două ferești voi stați de-apururi, arare vă luminați de stropul unei lacrimi, tremurați când din adâncul sufletului urcă un gând bun, bateți înfricoșate când patimele ne încearcă, vă ridicați sus când ochii nu au ce ascunde.

Indărătul vostru pietre nestemate visează, negre diamante aruncă scânteii, albastre peruzele se înduioșează de blândețe, galbene bucăți de aur chiamă la pierzare, verzi limpezimi de sma-

ralde sau de alge marine își clintesc enigmele.

La marginea voastră ca un călător obosit ce s'a oprit pe marginea unui țărm de unde începe nemărginirea unei ape albastre, de câte ori nu m'am oprit să visez și nu m'am întors înfricoșat de ce-am văzut în acele limpezimi...

Mai bine e dar așa, să nu mai poți vedeà ca mine, să-ți amintești numai culorile și formele, luminile și strălucirile. După perdelele albe ce-mi ascund ochii mei, eu cel rămas pe întuneric mă bucur încă, simt dunga de soare cu degetele, trăesc pe socoteala luminii ce-am adunat'o în alte vremuri, sunt un fanar oblonit ce luminează înăuntru, sunt putregaiul ce strălucește numai după ce începe să se facă noapte.

Da, eu orbul de atâția ani sunt ca un peisaj ascuns îndărătul unui vâl de promoroacă, un portret anonim căruia un copil, jucându-se, i-a vopsit cu cretă ochii, nimeni nu mai poate ceti ce se petrece în mine. Am intrat în întunerec. senin, și nu voiu mai aveà nevoe ca voi să fac un pas pentru a intrà în moarte, veșnicia pentru mine a început din minutul când formele reale au murit. Eu pipăi eternitatea ca să-mi călăuzesc mersul și capătul cărjii mele care bate zidurile când îmi caut drumul prin pridvoare mi-aduce ecourile neantului.

Cine poate fi mai fericit ca mine? Și cine

poate vedeà întunerecul mai colorat decât îl văd eu? Voi spuneți și credeți că noaptea e neagră și nopțile mele sunt cu toate acestea cum vreau eu, nici o lumină nu poate pătrunde într'însele, decât aceea pe care o aruncă sufletul meu.

Întâiu am așteptat să vie zorii. Păsările cu glasul lor sfios s'au deșteptat ciripindu-și rugăciunea cu miile lor de glasuri și zorii n'au mai venit nici atunci, nici nici-odată.

Ceasul a bătut însă și am înțeles că minutarele au urnit timpul înainte, soarele apoi s'a înălțat sus căci a venit și m'a sărutat pe frunte, apoi ceasurile au bătut din nou împrăștiind o risipă de ore negre și soarele a amurgit și el fără să-l pot vedeà nici atunci, nici nici-odată.

Globul de foc care urcă și coboară, a dispărut pentru mine de pe firmament, răceala razelor de lună, ochiul acesta orb al cerului care se luminează de reflexul unui alt astru, m'a îndrăgit însă mai mult de atunci.

Friguros îmi întind mâinile și mi le scald în apele ei reci. Lângă fereastra unde o aștept ea mă știe și vine să-mi șoptească parcă... Mă simți tu, și eu mi-am pierdut lumina ca tine și sunt masca unei vieți care a murit.

Lucrurile apoi încep să cânte și îmi spun povestea lor pe care voi n'o pricepeți și n'o auziți.

Eu și cu ele, ne-am înfrățit de când zorii n'au mai urcat pentru mine. Fiecare sgomot, fiecare suspin, fiecare agonie eu o aud, știu cutare lucru care trăește în preajma mea de ani de zile ce visează, înțeleg firele ce se destramă, pricep ce spune cariul rozând în lemnul învechit.

Fața mea o văd însă tot cum a fost, timpul ne mai putând să scrie nici o biruință pe ea, bătrânețea n'o resimt pentru că nu-i pot vedea fața, și de moarte nu mă înspăimânt pentru că nu am de dat nici o lumină întunericului.

Mâna milostivă ce-mi va închide pleoapele, va face un gest inutil pentru mine, căci nu va avea ce-mi ascunde.

Mare, neagră și potolită, moartea își va trimite valurile de întuneric să mă cuprindă și valurile domoale, vor urcă, din ce în ce mai sus vor crește, până ce vor ajunge la marginile ochilor mei și acolo se va oprî mirată întâlnindu-se pe dânsa singură și nu va mai îndrăzni să înainteze.

GHERGHINA

GHERGHINA

Miresmele sunt graiul florilor. Ele călătoresc pe vânt, aleargă de ici-colo, se ridică peste zidurile grădinilor, te întâmpină cine știe unde în pustii, te urmăresc și merg cu tine, te lasă apoi la o răscruce și dispar cum au venit, fără să știi de ce. Suflete rătăcite colindă lumea, un norod de fantome de toate culorile călătorește căutând poarta sufletelor noastre, stăruesc într'un fald de rochie, se ascund sub adăpostul unei frunze, se strecoară pe ferești și pe uși și umblă pretutindenea fără să le putem vedea.

Merg coloratele fantome sub formă de mireasmă, trec umbrele de buchete, alunecă albastrele spectre, aproape de noi, fără să le putem atinge, fără să le putem cuprinde forma, fără să le putem vedea. Trec procesiile dulcelor moarte, își încrucișează calea, se întreabă și își răspund poate, ducându-și în brațe urna, în care și-au

pus sufletul lor mirositor, spre cine știe ce țin-tirim tăinuit al întinderilor albastre.

Toate își au graiul lor. Gherghina singură, marmoreana și recea floare ce stăruie până târziu în grădini, când vine toamna, ținându-și pe frunte sus, până și în minutul morții, coroana de petale ca o regină, singură ea tace, nu-și spune nimănui durerea.

Enigmatică și rece, mulțămită cu fardul trecător căzut din paleta naturii în cuibul ei; cea roșie bucuroasă de purpura ce-i ascunde poate paloarea minutelor de slăbiciune; cea palidă veselă că-și poate mască roșata ce i-ar urcă în obraji, în clipele când sufletul se înduioșează; așa se clatină ele pe ramuri.

Prin clătinări ușoare își spun ele ce simt, una celelalte, prin isbucniri colorate de-asupra ramurilor își vădesc ființa, prin umbra pe care și-o coboară și și-o măresc pe drumuri, cu mersul soarelui se apropie și se ajung una pe alta.

O întâlnire mută în capătul unei răscruci, de unde pornesc cărările infinitului, o apropiere catifelată de umbre ce se sărută, două lumini ce coboară de pe înaltul unui ram ca să facă o leacă de întunec în luminișul unui drum.

Imprejurul lor, ca să-și spue splendorile, ca să-și arate bogățiile, ca să-și slăvească aparențele ori micimile, toate vorbesc. Elocvența mi-

resmelor, oratoria parfumurilor, demagogia mi-
rodeniilor, umplu aerul. Fiecare își scutură par-
fumata ei rochie, fiecare chiamă, fiecare plânge
un strop mirositor de rouă, fiecare își anunță
nașterea, iubirea sau moartea, ca să ne înduio-
șeze sufletul.

Gherghina singură tace. Marmoreană și rece,
disprețuitoare pentru gălăgioasa durere, naște,
iubește și moare, fără a spune nimănui nimic.

Un sbor de petale ce le aduce vântul, a fost
vieța ei, un punct colorat care mai nălucește în
spațiu o clipă, rumenind încă locul unde a stat,
o umbră dispărută pe un luminiș de drum.

Ținându-și funerara urnă în brațe, în care su-
fletul ei tace și după moarte, în alaiul atâtor
fantome ce se îndreaptă spre țintirimul florilor
ce au murit, pe dânsa nimenea n'o știe, n'o vede,
nici n'o presimte...

VASUL—FANTOMĂ

VASUL — FANTOMĂ

Mergeam cu un prieten într'un scăpătat de soare.

Zurgălăii sunau încet și cum o melancolie fără de voie ne cuprinsese pe amândoi, nu mai spuneam un cuvânt. Vezeteul singur, îndemnându-și caii, scotea din când în când sunete guturale, fluerături semnificative, cuvinte alături de graiul nostru, pe care le sublinia când cu o lovitură de biciu, când cu o plesnitură de hăț, când cu o invectivă plină de virilitate.

Caii fluturau din cap, ciuliau urechile, schimbau trapul în galop ori își încetinau mersul pe nesimțite, revenind la pasul uniform după cum erau și îndemnurile celui ce le înțelegea graiul și le știa puterile. Alături pe drum, când pe dreapta, când pe stânga, umbra lor ca alți cai imaginari se înhăma și ea în umbre de hamuri și bătute de umbra biciului, ne întovărășia pretutindeni.

Deasupra câmpului gol, trecând peste miriști și arături, stolurile de grauri ori de corbi luau toate aceiași direcție, zorind din aripi către un hambar ciudat ce sta răznit în mijlocul câmpului.

— „Acolo mi-am strâns grâul, fiind mai aproape de Prut și mai lesne de încărcat“, îmi zise prietenul și apoi tăcù din nou.

Roșu, soarele acum, ca și cum cinevã ar fi purtat un fanar uriaș căutând cevã pe fața pãmântului, se oprise pe marginea orizontului, conturând tot mai bine hambarul spre care zoriau pãsările.

Impurpurat de luminã, ca într'o apoteozã, ciudata clãdire își precizã tot mai mult contururile. Ai fi spus o arcã fantasticã, un bucentaur împodobit de strãluciri pentru cine știe ce serbare, care ancorase în mijlocul valurilor negre a straniei mãri pe care o închipuiau arãturile. Un steag de aur fãlfãia mișcându-și faldurile în vânt, dar pe nava aceasta ciudatã, pe vasul acesta fantomã, rãtãcit în mijlocul câmpurilor și în spre care zoriã flãmânda armatã a corbilor, nici un matroz nu-și profilã silueta.

Așã mi-l arãtã discul soarelui ce sta nemișcat deasupra orizontului și viziunea aceasta lipsitã de poezia și strãlucirile ce i le împrumutã lumina de amurg, erã totuși adevãratã.

Nu erã nici un bucentaur, nici un vas-fantomã,

nici fantastică arcă și erà totuși un șlep, o ruină de corabie ce înfruntase și ea valurile și întâmplările, ce avusese o flamură și un nume sonor, un căpitan și o busolă poate.

Ca adus de cine știe ce furtună uriașă, sau rămas pe uscat în urma cine știe cărui cataclism ce mutase aiurea apele pe care se legănase ducându-și blondele comori ale spicelor; straniul șlep răsturnat acum cu fundul în sus și clădit bine pe temelii nemișcătoare, se prefăcuse un biet hambar în care își ținea grâul prietenul meu.

Steagul de aur ce fâlfâia, erà o biată sdreanță de cămașă. Negre, sinistre și mâncate de carii, scândurile gudronate și lucitoare din alte vremuri își arătau uzura. Geamurile rotunde ca niște ochi, purtau bandaje de scânduri; bucăți de lanțuri sfărâmate atârnav pretutindeni și nu știu prin ce ciudată întâmplare, ancora pe jumătate îngropată în pământ ca o ghiară încleștată mai străjuia și dânsa povestind multele popasuri ale unui trecut rătăcitor...

Unde erà acum căpitanul care sta în căsuța lui de scânduri de pe covertă, eternul căpitan ce povestește basme levantine și face primăvară împrejurul lui, deschizând o ladă de portocale sau de rodii, să vadă ce a ajuns sârmanul lui bastiment? De câte ori așteptând să vie apele mari n'o fi zăbovit el pe o margine de râu,

cântându-și dintr'o armonică sau dintr'o ghitară românele lui levantine... De câte ori, în amurguri, nu și-o fi spus nostalgiile papagalului verde, fără de care un căpitan nu pleacă nici odată la drum... De câte ori nu trebuie să-și fi ridicat ochii lui triști, în nopțile înstelate, spre bucata de ghiață care este steaua polară, steaua aceasta ce călăuziă întâiul drum al corăbierilor.

O! Eterne naufragii, cum le prefaceți voi toate și cum vă bateți joc de tot ce dărăm noi pe pământ și pe ape. Cum încremeniți voi lucrul ce-a fost mișcător și desrobiți ce-a fost clădit pe temelii statornice odată.

... Dar noaptea ca și cum ar fi vrut să întărească și mai mult tristele mele gânduri, trimise talazurile ei de umbră neînflorite de nici o spumă și corabia-hambar dispărù ca într'un ultim naufragiu.

SCRISORILE

SCRISORILE

Cuvintele închid o vrajă neînchipuită în ele.

Și ei, amândoi, ca unii ce-și petrecuseră multă vreme ca să le înțeleagă taina, cumpănindu-le în balanța lor de aur, o știau aceasta. Și cum erau departe unul de altul, își scriau în fiecare zi. Sufletele lor îngemănate își trimeteau ecouri și dragostea, neîntinată de nimicurile și mizeriile unei vieți duse la un loc, sporiă cu maldărul de scrisori. În ele erà tot ce erà mai bun în sufletul lor.

Cele scrise în amurguri, când melancolia crește din unghere și sufletul e furat de nostalgie, cu litere de umbră păreau scrise, cu vorbe în surdina îngânate, cu pauze de întuneric vioriu întrerupte. Cele scrise dimineața, când e soare, cu vorbe vocalice și sonore ca picurii de apă ce cad într'un afund de fântână, turburându-i adâncul, în cercuri, așa vibrau de clare. Erà când soare, când umbră în ele, căci pe artist un instinct înăscut îl vestește și e firesc ca atunci

când arta nu mai poate găsi nimic, să găsească iubirea ceea ce n'a fost ea în stare. Știind că gândurile lor nu vor fi cetite decât de ei, o cochetărie ascunsă îi îndemnă să-și îngrijească forma, să afle cuvântul anumit, care face să tremure sufletul îndelung și care închide în el mai mult decât îl încapă literile.

Ele oglindiau toată viața lor, resfrângeau toate priveliștele pe unde trecuseră, spuneau toată poezia minutelor lor de inspirație, vădiau toate îndoelile și cântau toate avânturile. Depărtarea le fărâșecă toate și apoi amorul deschide pretutindeni perspectivele cele mai nebănuite. Gândul ca vântul cel nevăzut care nu cunoaște hotare nici stavilă, ca sufletul acesta viu și liber, care se plimbă și rătăcește în voe, pe unde îi place, care se înalță de pe mări unde flutură albele pânze, sau vine încărcat, mânănd înaintea lui cine știe ce miresme, — astfel rătăciă și el, căutând apoi să închidă tot ce văzuse și simțise, în cuprinsul unui plic ce aveà să străbată lumea.

Și așa, albe și roze, albastre ori viorii, ca niște păsări călătoare răzlețite de stol, plicurile veneau, se încrucișau pe drum poate, neștiute, scriau drumul dorului dealungul lumii, ca apoi, odată ajunse la timp, să-și povestească celorlalte noile știri aduse cu ele de aiure...

Ecourile ce se întrebau și își răspundeau, fulgii aceștia de toate culorile, ce-și încrucișau calea și apucau pe drumuri osebite, fărâmiturile acestea, pe care le desprinde amorul din suflet ca petalele unei roze, turburate de mireasma ei însăși, ce străbătuseră atâta cale, făcuseră atâtea ocoale, dornice parcă de a se regăsi, de a se revedea din nou, nostalgice parcă de a întregi la un loc mănunchiul acestor două suflete plămădite din atâtea flori deosebite, se făcură din ce în ce mai rare însă și dela o vreme încetară.

Două plicuri numai, ca ultimii fulgi pe care îi mai poartă vântul după o furtună, își mai încrucișară calea.

Marele amor ce aplecase de atâtea ori capetele visătoare ale acestor doi îndrăgostiți pe zăpada firelor albe, marea pornire ce alergă în căutarea cuvintelor rare ce închid în ele mai mult decât numărul de slove ce-l alcătuiesc, aprigul dor ce țineă veșnic treze ecourile, capriciosul joc de flăcări, trebuiă să se stingă și el...

Și cum scrisorile, în fond, sunt minutele de slăbiciune ale sufletului, pornirile neînfrânate, când poate voința nu mai e stăpână pe cugtare, mărturia mută a atâtor intimități,— ce-ar mai căută în stăpânirea unui străin, când pornirea din care au fost scrise a murit?

Și eroii mei atunci, ca și mulți alții, au hotă-

rât să reintre fiecare în stăpânirea acestor mărturii ce i-ar fi stânjenit poate mai târziu. O întâlnire fu pusă la cale și cel ce fusese mai înflăcărat poate, luându-și comoara ce-o ținea închisă de ani de zile într'o cutie frumos încrustată, urcă scările dragei lui spre a-și lua, în schimb, scrisorile sale.

De ce urcă însă treptele, de ce se simția mai înduioșat și privia mai sfios la cutia aceasta pe care o ducea cu dânsul, ca pe un sicriu. Nehotărât rămase câteva clipe lângă ușă apoi sună încet. În pridvor, un miros puternic îl întâmpină. Nepăsătoare, lumea târcată a florilor privi la el.

Fețe roșii și albe clintiră abia; verdele trist al plantelor de iarnă îi strecură ca o umbră pe suflet. Se reculese însă și intrând în salonul unde toate îi erau cunoscute de atâta timp, așeză stângaciu cutia cu relicve lângă masă și așteptă.

Albă și sveltă, într'un matineu de dantele, ținând o cutie la fel în mână, iubita lui intră și în timp ce el, stânjenit, își înclină capul salutând, ea, cu o mișcare liniștită, puse cutia pe care o adusese, lângă a lui.

Un miros bine cunoscut de liliac se împrăștiă în casă și în tăcerea aceasta cum stau amândoi alături și departe totuși, cunoscuți și străini, unul în fața celuilalt, lângă cutiile așezate pe

masă ca două sicrie, o rază veselă de soare intră și umplu cu un praf de aur tot cuprinsul.

Străin și ca venit de departe parcă, dulcele glas ce răsunase de-atâtea ori altfel pentru el, întreabă :

— „Sunt toate?“ ...

Și el, deschizând cutia, în care stau grămadă sfărâmurile ei de suflet, portretele de eri și mai de mult, florile uscate din alte primăveri, voind să pară cât mai nepăsător, răspunse :

— „Toate!“

Și cu un gest, răsturnând cuprinsul, le arată. Albe și roze, albastre și viorii, ca o ninsoare multicoloră, plicurile se răspândiră pe masă și tot trecutul, tot ce fusese, tot ce închideau în ele, reînviă pe neașteptate.

Pală, mâna ei mișcând o umbră, se întinse și ea spre cutia unde dormiau scrisorile lui și făcând acelaș gest ca și el.

Și acum grămezile amândouă, prietenele de eri și potrivnicele de astăzi, obositele păsări ce nu mai puteau să zboare, liniștii fulgi ce făcuseră atâtea ochiuri, fărâmiturile acestea pe care le desprinsese amorul din sufletul lor ca petalele unei roze turburate de mireasma ei însăși, mult dornicele de a se revedeă și de a reîntregi la un loc mănunchiul acestor două suflete făcute din atâtea flori deosebite, zâmbiră trist o clipă una în fața celeilalte.

Turburată ea întinse din nou mâna și luă una la întâmplare pe care își aruncă ochii. Un zâmbet de ironie se ivi pe marginea gurii și aruncând-o în grămadă, luă alta. El, ca să nu i se vadă turburarea care îl câștigă, făcù la fel, dar pe buzele lui nu înflori ironia ci un zâmbet trist și plin de nesfârșită melancolie.

O lacrimă îi împânzi vederea și literile începură a jucă, și atunci uitând parcă unde se găsiă și uitând pentru ce venise, nevăzând ochii albaștri ce se ridicau mirați asupra lui, urmă să cetească înainte ca și cum în minutul acela primise scrisoarea pe care o ținea în mână și nu în alte vremi, într'un ceas care bătuse de mult și nu mai aveà să se întoarcă înapoi...

Ea, câștigată la rândul ei de farmecul tainic ce-l închid în ele cuvintele, de puterea aceea ascunsă care are darul de a învia vremurile și de a te face să trăești clipa pe care o închide, simți că i se umezesc ochii de lacrimi. Ar fi voit să-și întoarne capul, să n'o vadă el, să nu facă o mișcare; dar îi erà teamă până să și clipească, nu cumvâ lacrima ce-o simțià între gene să i se rostogolească pe obraji și să-i vâdească înduioșarea.

Cuprins de aceeași simțire, el îndoì repede hârtia care începuse să-i tremure în mână și apropiindu-se din nou de masă, fără să privească

la ea, începù să-și adune scrisorile. Dar una câte una le luă și cercetându-le, își amintì de unele scrisori ce nu le află în grămadă și zise:

— „Cele scrise din Roma nu le găsesc...”

— „Trebue să fie...”

Și aplecați pe masă, amândoi, începură să caute. Mânile lor se atinseră. Parfumul de liliac mirosì și mai stăruitor alături de el și glasul ei sună din nou:

— „Uite, ici sunt cele din Paris... Acestea sunt cele scrise acum un an... Și iată și cea dela început, cea dintâiu pe care mi-ai scris'o...”

— „Da, mi-aduc aminte”, și cu frunțile aproape alăturate, cu ochii alergând pe aceleași linii, furați de vraja trecutului, începură să citească împreună. Năvalnic tot cecece fusese revenià, toate amintirile se redeșteptau ca și când dase la o parte cinevâ o perdeà; și amorul, pierdutul lui amor, ca un pribeag ce-ar apărea într'un a-fund de alee, căutându-și drumul, pași din nou spre ei; și două lacrimi căzură în același timp pe filele veștede ale scrisorii...

Și cum pribegele ce colindase lumea făceau acum o singură grămadă, astfel și cei doi veniți cu gând vrăjmaș, vrăjiți de farmecul și puterea ce-o ascund în ele slovele, căzură unul în brațele celuilalt.

SONATA LUNII

SONATA LUNII

Dulce și liniștitoare, noaptea se statornicește. Umbre încărcate de somn, sfioase, moi și încete, lunecă deasupra pământului ca o apă. Sfi-oase, moi și încete, se desfășură ,cresc, ca aburii purtați de vânt deasupra unei prăpăstii, se strecoară printre arbori, se târăsc spre înălțimi. Luminile biruite, decolorate, palide, albe, ofilesc, descresc și dispar. Un ritm ascuns prezidă și rânduiește năvala aceasta mută a tonalităților încărcate de vis ce se așează. Un farmec mistic trece prin aer și acum o ultimă umbră, ca un steag de doliu și de fatalitate purtat de o mână nevăzută, flutură ca și cum ar vrea să dea un semnal .

Dela fereastra lui, Beethoven, cu un zâmbet amar pe buze, lăsându-și capul pe mână, privește. Părul, mai negru ca umbrele de afară, îi face o cunună de noapte pe frunte. Departe orașul își tremură fosforescențele și amestecă la

orizont lucirile cu întâiele stele, întinde lanțuri luminoase prin negură, scrie arabescuri de aur în întunecimi, joacă imagine constelații, desemnează capricii de foc.

Un murmur neîntrerupt, ca o apă care bate într'un țârm, urcă până la el și îl face să-și plece urechea și să asculte. Vii ochii lui se aprind și licăresc și mâna-i albă ca și cum ar vrea să culeagă svonurile împrăștiate în aer, se întinde și dibuește prin întunec...

Afară însă, dulce, domoală și liniștitoare, noaptea își caută ritmul și se statornicește. Luna înălțată sus, a chemat ochii visătorului care se privește în ea și se recunoaște cum va fi fi mai târziu, o palidă mască, cu ochii abia însemnați și gura mută închisă pe veci de un zâmbet amar. Spectrala figură din lună îl atrage ca pe un frate ce-i seamănă și ochii-lui se închid, să nu mai vadă trista imagine...

Nepăsătoare și albă, aducând cu ea un fior necunoscut, impalpabila lumină a mortului astru crește însă pe nesimțite. Albă, albă, neînchipuit de albă, ca și cum ar fi trecut printr'un bulgăr de gheață, a ajuns acum drept fereastră și a pătruns în odae. Fulgerătoare clapele de fildeș ale clavecinului străvechiu, peste care dormiau ațipite visurile, s'au luminat. Foi răvășite cu negre note, ce ca o invazie de furnici au dat asalt

portativelor, zac împrăștiate pretutindeni. O vi-oară într'un cui spânzură lângă arcușul ei, deasupra unui divan străvechiu.

Pe masă, printre tomurile desperechiate ale tragediilor lui Shakespeare, un Plutarch cu scoarțe vechi spune faima atâtor vieți trecute. Singur un portret de femeie, ca mirată de a se găsi în singurătatea și sărăcia asta, privește enigmatică din rama ei la alba lumină ce crește luminându-i zâmbetul de pe buze...

Deodată însă câteva note funebre, ca rupte din umbră, au urcat în lumina lunii. Fiorul fri-cei de necunoscut a umplut odaia adus de acești trei negri soli, ca eșiți dintr'o urnă funerară unde au dormit îndelung și alba tăcere a început să cânte.

Acoperite, alte sunete au urmat, ca o chemare de glorie îndepărtată, strecurându-se printre negrele note funebre și s'au domolit și ele, făcând iarăși loc triștilor soli ai disperării. O întrebare sfioasă și rugătoare și-a făcut loc apoi și un glas nehotărât, neîncrezut în sine parcă a răspuns, iar mâinile albe ca și cum sângele tot s'ar fi retras din ele, au rămas locul pe clape. Tristă și cu ochii aproape plânși, fața celui ce cântă s'a întors și a privit peste umăr la portretul de pe masă.

Drept geamul deschis luna se oprise acuma și

priviã curioasã, idealizãnd sãrãcia cuprinsului. Pulberea ridicatã jucã în sulul de raze și mrejele de pãianjen ce stau prin unghere pãreau niște hãrzoburi de argint. Jos pe podele notele mãrunte ai fi spus cã urcã și coboarã portativele, chemate de atracția asta nevãzutã, cã vor sã treacã dincolo de marginea hãrtiei și sã-și ia sborul în lume. Nerãbdarea gloriei, încãtușatã în cuprinsul acela mic, se rãzvrãtiã parcã și voiã sã iasã cu orice preț, cu negrul ei norod de semne, sãtulã de sãrãcia și întristarea cuprinsului.

Zãmbind însã trist și împrãștiind cu piciorul hãrtille din jurul lui, Beethoven își întinse din nou brațele și, ca rãscolind lumina lunii de pe clape, începù sã cãnte. Triste cele trei note funebre ca rupte din inima umbrei revenirã, jalnice ca scãpate dintr'o urnã funerarã, unde au dormit îndelung, se redeșteptarã. Sfiuasã, îndepãrtata chemare de glorie cãutã sã se strecoare iarãși, dar sunetele de fanfarã murirã. Desnãdãjduite, degetele urnirã alte note, strecurãndu-se printre clapele albe și negre, ca printre lumini și umbre, și o plângere domoalã, ca un suspin, începù sã se reverse, ca și cum lacrimile lui însãși cãdeau pe clape trezind sonoritãțile acestea umbrite. Fumuria și trista îndoialã își arãtã fața acum, și mânele albe ce-o deșteptase

mângâind'o parcă, nu luau seamă la mânele de umbră ce alergau crispate în urma lor ca voinde să astupe sunetele și să prindă neliniștita îndoială ca s'o zugrume...

Revolta dormia încă, ațipită undevă, îndărătul coardelor, dar tremurătoarele mâni o treziră și pe ea fără de voce; și mâniosul chip al celei deșteptate din somn privi o clipă nedumerit la cealaltă față și trecu apoi peste ea într'o furtună de sunete.

Mânios, chipul celui ce cântă se brăzdă de zbărcituri adânci și mânele lui ce alergau acum pe clape, păreau că amenință însuși destinul și că luptă cu el căutând să-l înfrângă...

O undă de vânt ca trezită de energia lui, sau venită de cine știe unde, intră în casă mișcând partiturile și amestecând clarul de lună. Infiorată revolta căzu și merse să ațipească din nou îndărătul coardelor. Slabe, fanfarele gloriei ca venite de dincolo de mormânt, răsunară încă odată și cei trei negri soli, ce purtau fiorul fricei cu dâșii se arătară și ei. Triste, ca scăpate fiecare dintr'o urnă funerară, cele trei note sunară din nou, încet, tot mai încet, ca dornice de a se reîntoarce în întunec...

Speranțe de glorie și de fericiri, glasuri de îndoială și glasuri de revoltă, șoapte de umbră

și înfiorări de lumină, toate tăcură sub mânele încremenite.

În cuprinsul sărac însă, îndărătul negrului visător ce-și cântă durerile, praful răscolit din unghere, ori mărunțul norod al miilor de note, trecând pe lângă ochii mirați ai portretului de femei de pe masă, jucă acum în sulul de lumină ce pătrunsesse în odae și ca pe un uriaș portativ de raze se înălță și se pierde în lună.

VERIFICAT
1987

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
2017

TABLA DE MATERIE

	<u>Pag.</u>
1 Oglinda fermecată	3
2 Fluturul morții	11
3 Dușmanul florilor	23
4 Pâinea noastră cea de toate zilele	31
5 Dovă agonii	45
6 Culegătorul de stele căzătoare	53
7 Cedrul	63
8 Floarea de aloes	69
9 Hefaistos	79
10 Morfina	87
11 Jertfă	97
12 Din tainele lunii	107
13 A patra Parcă	117
14 Spovedania unui orb	123
15 Gherghina	129
16 Vasul — Fantomă	135
17 Scrisorile	141
18 Sonata lunii	151

BUCUREȘTI

Inst. de Arte Grafice CAROL GÖBL S-r I. St. Rasidescu
16, Strada Doamnei, 16.

1911.

31.117

2686

